

Lågtröskelservice för småbarnsfamiljer som stöd till föräldraskapet

En informationsbroschyr för daghemspersonal

Ida-Cecilia Strandberg

Maria Nyqvist

Examensarbete
Det sociala området
2018

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Det sociala området
Identifikationsnummer:	15836, 15627
Författare:	Ida-Cecilia Strandberg & Maria Nyqvist
Arbetets namn:	Lågtröskelservice för småbarnsfamiljer som stöd till föräldraskapet: En informationsbroschyr för daghemspersonal
Handledare (Arcada):	Arla Cederberg
Uppdragsgivare:	Träskända daghem
<p>Sammandrag:</p> <p>Det finns många omständigheter som kan belasta barnfamiljers välbefinnande. Osäker föräldraroll och balansen mellan arbets- och familjelivet är exempel på faktorer som kan påverka föräldrarnas resurser. Det finns en stor mängd serviceproducenter och verksamhet på basnivå som främjar barnfamiljers välbefinnande och minskar behovet för specialservice. Lagstiftningen i Finland garanterar förebyggande service som barnfamiljer kan vända sig till vid behov av stöd. Småbarnspedagogiken är ett exempel på basservice och de professionella på daghemmet samarbetar inte enbart med föräldrarna, utan stöder dem även vid behov. Detta examensarbete är ett beställningsarbete för Träskända daghem. Vårt arbete är ett verksamhetsinriktat examensarbete i form av produktutveckling med en informationsbroschyr som slutprodukt. Syftet med examensarbetet är att öka daghemspersonalens kunskap om service för barnfamiljer i Träskändaregionen. Frågeställningen i arbetet är: Vilken föräldraskapsstödjande service finns i Träskändaregionen? Frågeställningen besvaras i informationsbroschyren. Ibland uppstår det situationer där de professionella på daghemmet inte vet hur en familj med stödbehov skall hjälpas och då kan de läsa informationsbroschyren och hänvisa familjen vidare till diverse serviceproducenter. Den service som presenteras i rapporten och produkten är förebyggande service med låg tröskel som alla barnfamiljer kan ta del av, utan att ha klientskap hos barnskyddet. Som avgränsning för arbetet fungerar barnfamiljer med barn under skolåldern, eftersom den service som presenteras är främst riktad till småbarnsfamiljer. I bakgrundskapitlet presenteras det pågående riksomfattande LAPE-projektet (Program för utveckling av barn- och familjetjänster) och service som offentliga sektorn tillsammans med tredje sektorn erbjuder för barnfamiljer. Utvecklingen av familjecentermodellen är en av LAPE-projektets målsättningar och familjecenterverksamheten är ett centralt tema genom hela arbetet. Den teoretiska referensramen presenterar det socialpedagogiska perspektivet och innefattar empowerment, delaktighet och lågtröskelverksamhet. Tidigare forskning presenterar forskningsresultat gällande stödbehov ur föräldrars och professionellas synvinkel, samt gällande stigma i relation till att söka och erbjuda hjälp.</p>	
Nyckelord:	föräldrastöd, lågtröskelverksamhet, service för barnfamiljer, LAPE, Träskända daghem
Sidantal:	91
Språk:	svenska
Datum för godkännande:	

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Social Studies
Identification number:	15836, 15627
Author:	Ida-Cecilia Strandberg & Maria Nyqvist
Title:	Low threshold service as support for parenting: A brochure for nursery school personnel
Supervisor (Arcada):	Arla Cederberg
Commissioned by:	Träskända Daghem
<p>Abstract:</p> <p>Many different situations can affect families' wellbeing, examples of such problems are insecurities in parenting and difficulties in balancing work and family life. The service structure providing service that aims to improve families' wellbeing, is very wide. The Finnish legislation also secures the providing of preventive services. Early childhood education is an example of such preventive service, and the nursery school personnel not only work together with the parents, but also support them if and when need for support occurs. This degree thesis is commissioned by Träskända Daghem, and it is a practice-based thesis that consists of a report and a product. The aim is to increase the nursery school personnel's knowledge regarding available service for families with small children. The main question is: What service is available in Järvenpää as support for parenting? The main questions is answered in the product, which is a brochure. The service presented in the report and the product are mostly preventive, low threshold services that are available for everyone, and do not require being a client of child welfare services. The delimitation in this thesis is families with children below school age. The background chapter introduces LAPE (Programme to address reform in child and family services) and service that is available for families as both public service, but also service provided by the so called third sector. Family centers are central for the LAPE -programme, and they are also an essential theme in this degree thesis. The theoretical background presents social pedagogy and participation, empowerment and low threshold services. Earlier studies include research about families' support needs, and this theme is presented from both the personnel's and the parents' point of view. Problems in providing of services are discussed, and for example fear of stigmatization is presented.</p>	
Keywords:	parental support, low threshold service, service for families, LAPE, Träskända Daghem
Number of pages:	91
Language:	swedish
Date of acceptance:	

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Sosionomi
Tunnistenumero:	15836, 15627
Tekijä:	Ida-Cecilia Strandberg & Maria Nyqvist
Työn nimi:	Matalan kynnyksen palvelut pienlapsiperheiden vanhemmuuden tukena: Esite päiväkodin henkilökunnalle
Työn ohjaaja (Arcada):	Arla Cederberg
Toimeksiantaja:	Träskända daghem
<p>Tiivistelmä:</p> <p>Monet tilanteet voivat koetella lapsiperheiden hyvinvointia ja kuormittaa vanhempien resursseja perhe-elämässä. Ennaltaehkäisevät matalan kynnyksen palvelut ja niiden saatavuus on turvattu Suomen lainsäädännössä. Lapsiperheille on tarjolla monia eri tukitoimia. Palveluverkosto koostuu m.m. kunnallisista perus- ja erityispalveluista sekä kolmannen sektorin tuottamista palveluista. Varhaiskasvatuspalvelut ovat yksi esimerkki niin kutsutuista peruspalveluista. Varhaiskasvatuksessa ammattilaiset työskentelevät yhdessä perheiden kanssa ja haastavien tilanteiden tullen myös toimivat tukena lapsiperheiden vanhemmille. Opinnäytetyö on toiminnallinen, ja se on toteutettu tuotekehittelyinä. Työ koostuu sekä raportista että lopputuotteesta. Lopputuote on esite, joka on suunniteltu päiväkodin henkilökunnan käytettäväksi. Opinnäytetyön tarkoituksena on lisätä päiväkotihenkilökunnan tietoa saatavilla olevista vanhemmuutta tukevista palveluista. Opinnäytetyö on toteutettu tilaustyönä järvenpääläiselle päiväkodille Träskända daghemille. Esitteessä vastataan tutkimuskysymykseen: ”Millaista vanhemmuutta tukevaa palvelua on saatavilla Järvenpään alueella?” ja esitteen avulla päiväkotihenkilökunta voi ohjata tuen tarpeessa olevia lapsiperheitä kohti oikeita palveluntarjoajia. Opinnäytetyön raporttiosassa esitellään lapsiperhepalveluiden palvelurakennetta sekä palveluiden kehittämistä edistävää työtä. Läpi opinnäytetyön esiteltyt palvelut ovat suurimmaksi osin matalan kynnyksen palveluita, joihin osallistuminen ei vaadi lastensuojelun asiakkuutta. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma eli LAPE-hanke on keskeisessä osassa opinnäytetyössä. Myös LAPE-hankkeen keskeisenä teemana näkyvä perhekeskustoiminta toimii eräänlaisena punaisena lankana läpi koko opinnäytetyön. Opinnäytetyön raporttiosassa keskitytään sosiaalipedagogiseen näkökulmaan ja teoreettisen taustan muodostaa voimaannuttaminen, osallisuus sekä matalan kynnyksen palveluiden hyötyjen pohdinta. Aikaisemman tutkimuksen osiossa esitetään tutkimustuloksia vanhemmuuteen liittyvästä tuen tarpeesta, sekä vanhempien että ammattilaisten näkökulmasta. Tämän lisäksi käsitellään palveluun hakeutumiseen liittyviä haasteita, kuten leimaantumista. Sekä raporttiosassa että lopputuotteessa esiteltyjen palvelumuotojen kohderyhmä on pienlapsiperheet eli perheet, joissa on alle kouluikäisiä lapsia.</p>	
Avainsanat:	vanhemmuuden tukeminen, matalan kynnyksen palvelut, lapsiperhepalvelut, LAPE, Träskända daghem
Sivumäärä:	91
Kieli:	ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	

INNEHÅLL

Inledning.....	7
1.1 Syfte och frågeställning	8
1.2 Avgränsning och arbetslivsrelevans	8
2 Service för att främja barnfamiljernas välbefinnande	10
2.1 LAPE – Programmet för utveckling av barn- och familjetjänster.....	10
2.2 Serviceproducenter av förebyggande lågtröskelservice för barnfamiljer	13
2.3 Sammanfattning	24
3 Barnfamiljernas behov för stöd	25
3.1 Föräldrarnas upplevelser om stöd och service till föräldraskapet	25
3.2 Professionellas upplevelser om barnfamiljernas stödbehov	29
3.3 Stigma i relation till att söka hjälp	31
3.4 Sammanfattning	33
4 Socialpedagogisk referensram.....	33
4.1 Socialpedagogik och delaktighet.....	33
4.2 Empowerment som arbetsmetod	36
4.3 Lågtröskelverksamhet möjliggör delaktighet	38
5 Produktutveckling	40
5.1 Val av metod.....	40
5.2 Processbeskrivning	41
5.3 Produktens innehåll och design	44
5.4 Etiska riktlinjer och överväganden.....	50
6 Diskussion	51
6.1 Produktdiskussion	52
6.2 Processdiskussion.....	53
Källor	60
BILAGA - Informationsbroschyr	65

Figurer

Figur 1 Serviceproducenter för barnfamiljer	14
Figur 2 Arbetsprocessen	43
Figur 3 Produktens innehåll.....	45

INLEDNING

En ledarartikel i Helsingin Sanomat diskuterar samhällets roll som stöd till föräldraskapet, och påpekar att fastän finländska barn i allmänhet mår bra, finns det stora brister gällande jämställdhet. När stöd inte erbjuds tillräckligt tidigt, orsakar det stora konsekvenser även på långt sikt. Artikeln lyfter även fram att det finns behov för aktuell kunskap om riskfaktorer för att servicesystemet kan anpassas så att det svarar på behovet för service. (Helsingin Sanomat 2017) Under 2000-talet har följande faktorer som belastar föräldrarnas resurser lyfts fram: stress, anpassning av föräldraskap till vardagen, osäker föräldraroll, balansen mellan arbets- och familjelivet, problem i parförhållandet samt hantering av svåra känslor (Kekkonen et. al. 2011:21). Det finns också många andra möjliga omständigheter som kan anstränga familjers välbefinnande, t.ex. bristande tillgång till stöd och nätverk, eller problem med mental hälsa eller missbruk. Utmanande livssituationer påverkar ofta föräldraskapet, föräldrarnas resurser och familjelivet som en helhet. (Hastrup et. al. 2016:6)

I detta examensarbete presenteras olika föräldraskapsstödande tjänster och service riktade speciellt för barnfamiljer. Examensarbetet är ett verksamhetsinriktat arbete med en informationsbroschyr som slutprodukt. Informationsbroschyren är ett beställningsarbete producerat för Träskända daghem. Syftet med produkten är att öka daghemspersonalens kunskap om föräldraskapsstödande service för barnfamiljer i Träskändaregionen, så att personalen på bästa sätt kan stöda föräldrarna och vid behov hänvisa dem vidare mot rätta serviceproducenter.

Basservicen för barn och barnfamiljer spelar en stor roll när det gäller att stärka barnfamiljernas resurser och i ett tidigt skede identifiera risker och erbjuda dem hjälp då de har behov för stöd (Hastrup et. al. 2016:6). Daghemmets roll som stöd till barnfamiljernas välfärd är stor eftersom dagvården är en av de större medverkarna inom basservicen som erbjuds i städer och kommuner. Det är viktigt att personalen på daghemmen har verktyg och kunskap om föräldraskapsstödande service för att kunna hänvisa familjer med stödbehov vidare.

Vi har arbetserfarenhet av att arbeta inom småbarnspedagogiken, och ute på fältet har vi fått uppleva att de professionella på daghemmen inte nödvändigtvis har tillräckligt information eller kunskap om föräldraskapsstödjande service för att kunna hänvisa familjer med stödbehov vidare. Detta examensarbete fick sin idé av att ville göra något konkret för att kunna öka daghemspersonals kunskap och resurser om föräldraskapsstödjande service, så att de på bästa sätt kan stöda föräldrarna och föräldraskapet. Vi valde att skriva vårt examensarbete kring detta tema, med fokus på lågtröskelservice riktad för barnfamiljer. Vi upplever att de professionella inom småbarnspedagogiken kan ha nytta av informationsbroschyren, då det uppstår situationer där familjer behöver mer stöd än daghemmet kan bidra med. Tillgång till service är en viktig del av social delaktighet (Leemann & Hämmäläinen 2015:1). Den producerade informationsbroschyren erbjuder de professionella aktuell kunskap och information om tillgänglig service för barnfamiljer och främjar familjers möjligheter till delaktighet i samhället.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med detta examensarbete är att öka personalens kunskap om den tillgängliga servicen som erbjuds för barnfamiljer. För att nå detta syfte har vi valt som metod produktutveckling och som slutprodukt skapades en informationsbroschyr som presenterar serviceproducenter angående stöd till föräldraskapet. I detta examensarbete kommer vi i slutprodukten att svara på frågeställningen:

Vilken föräldraskapsstödjande service finns i Träskändaregionen?

1.2 Avgränsning och arbetslivsrelevans

Detta examensarbete är ett verksamhetsinriktat arbete, och innehåller en informationsbroschyr som slutprodukt. Uppdragsgivaren är Träskända daghem, som erbjuder svenskspråkig dagvård, förskola samt språkbadsverksamhet för finskspråkiga familjer. Informationsbroschyren vi producerat har utvecklats för att öka kunskap om föräldraskapsstödjande service som finns tillgängligt i Träskändaregionen, och med hjälp av den öka de professionellas kompetens till att hänvisa familjer med stödbehov till rätt

serviceproducent för vidare stöd. Fokus i den presenterade informationen ligger på basservice, d.v.s. den service som kommunen erbjuder och dessutom på tredje sektorns del som serviceproducent inom ramen för stöd i föräldraskapet, familjelivet och fostran. I produkten lyfts fram olika service och verksamheter, förklaras vad de innebär och var man hittar dem, eller vem man kan kontakta vid behov för stöd. Vi har strävat till att informationsbroschyren erbjuder daghemspersonalen aktuell och klar information om stödformer med låg tröskel som finns tillgängliga för barnfamiljer i Träskändaregionen.

Informationsbroschyrens innehåll är samlat ihop med fokus på barnfamiljer med barn under skolåldern. Detta är en logisk avgränsning eftersom produkten är riktad för daghemspersonal och de som får nytta av broschyrens innehåll är familjer som har barn i daghemsålder (0-6 år). Familjer med äldre barn än barn under skolåldern avgränsades bort på grund av flera orsaker; det finns då allt fler former av service, bl.a. skolhälsovården, ungdomsarbete m.fl. och detta skulle försvåra avgränsningen. Vi som studerande vill få behörighet som barnträdgårdslärare så vi upplevde det mer relevant att koncentrera oss på familjer med barn i den s.k. daghemsåldern.

Tidigare forskning som behandlas i detta arbete har också påverkat valet till avgränsningen, eftersom forskningarna till stor del handlar om småbarnsfamiljer. I detta arbete har vi även valt att koncentrera oss på lättillgängliga stödformer med låg tröskel som inte t.ex. kräver klientskap hos barnskyddet. Dessa stödformer med låg tröskel är aktuella teman och utvecklingsområden i ”Programmet för utveckling av barn- och familjetjänster” d.v.s. LAPE-projektet som är centralt för detta examensarbete. LAPE-projektet, som är ett av regeringens spetsprojekt och aktuellt i förbättringen av service speciellt för barnfamiljer, har som målsättning att främja barnfamiljers välmående i samhället, erbjuda förebyggande stöd och ett servicenätverk med låg tröskel samt erbjuda service på ett familjecentrerat sätt. Alla dessa faktorer är tillämpningsbara och kan knytas ihop med innehållet i detta examensarbete och i slutprodukten.

2 SERVICE FÖR ATT FRÄMJA BARNFAMILJERNAS VÄLBEFINNANDE

I detta kapitel presenteras det aktuella LAPE-projektet, och dess roll i förbättringen av servicen för barnfamiljer. LAPE-projektet som är ett av regeringens spetsprogram arbetar för att få servicen för barnfamiljer mer enhetlig och på detta sätt mera tillgänglig. Familjecentermodellen som strävar till centrering av service, står i centrum inom LAPE-projektet och dess roll i förbättringen av barnfamiljernas service förklaras. Senare i texten finns en figur för att klargöra de olika serviceproducenter inom ramen för föräldraskapsstödjande service (se Figur 1) samt förklaras vilken verksamhet producenterna erbjuder. Serviceproducenterna som diskuteras i kapitlet är den offentliga sektorn samt tredje sektorn. Vidare presenteras offentliga sektorns basservice, med fokus på rådgivningsservice, familjearbete, hemservice och småbarnspedagogiken samt deras roller som föräldraskapsstödjande verksamheter. Organisationernas och församlingens roll som serviceproducenter förklaras.

2.1 LAPE – Programmet för utveckling av barn- och familjetjänster

Problem med servicen för barn, ungdomar och familjer har kartlagts i tidigare utvecklingsprojekt i Finland (bl.a. i KASTE-programmet 2008-2011 och 2012-2015), och enligt dessa är servicen som erbjuds för barn, ungdomar och familjer för splittrad. Om servicen är splittrad försämras effekten av stöd, och behovet av specialservice ökar. Då får inte barnfamiljerna det stöd de behöver i tid. Stora problem uppkommer i situationer där barn, ungdomar eller familjer är i behov av flera olika former av service. Som till exempel handlar omhändertaganden av barn inte enbart om svårigheter i familjen, utan också om brister i servicesystemet. (Social- och hälsovårdsministeriet 2016:8-9)

Hälsa och välfärd är ett av de viktiga målen för statsminister Juha Sipiläs regering och regeringsperiodens mål är att öka barnens, ungdomarnas och familjers välbefinnande samt stärka deras egna resurser. Ett av regeringens spetsprojekt är ”LAPE – Programmet för utveckling av barn- och familjetjänster”, som genomförs mellan åren 2016-2018. Målsättningen med projektet är att utveckla och erbjuda service som är effektivt och

tillgängligt i rätt tid, samt med hjälp av dem uppnå kostnadsbesparingar för samhället. Med programmet stärks den så kallade basservicen och tyngdpunkten flyttas allt mer mot förebyggande service d.v.s. den service som erbjuder tidigt stöd och dessutom i form av lågröskelstöd. (Social- och hälsovårdsministeriet 2016:3) Som målsättning för projektet som helhet är att erbjuda välplanerad, centrerad service som utvecklats för att möta de behov som finns och detta uppnås med bl.a. att grundservicen i sig förstärks, och ett speciellt stort fokus utsätts på förebyggande arbete och tidigt stöd (Aula et. al. 2016:7-9).

Det primära i reformen är barnets bästa, samt stöd till föräldraskapet. Programmet förespråkar dessutom för service som ordnas på ett barn- och familjeorienterat sätt. Som tidigare nämnt, är servicesystemet för barnfamiljer för tillfället splittrat, och det skall samordnas till en helhet av service riktad för hela familjen. Tanken är att efter reformen mår barnfamiljer bättre, deras resurser förstärks och de skall få känna att de själv kan påverka sitt välbefinnande och påverka den service som erbjuds dem. (Social- och hälsovårdsministeriet 2016:3) Inom ramen för utvecklandet av servicen, står barnens och familjernas delaktighet och erfarenhetsexpertis i centrum. Detta beaktas i utvecklingsarbetet under projektperioden på både nationell och lokal nivå, men också i ledningen och i de verksamhetsformer som skapas genom projektet. Projektet utgår från att tidigare projekt, utredningar och utvecklingsarbete inom barn- och familjetjänster beaktas, men riktar till att skapa en bestående förändring i servicen på ett heltäckande och långsiktigt sätt på lokal, regional och nationell nivå. En av de viktiga utgångspunkterna i projektet är att förstärka partnerskapet och samarbetet mellan staten och kommunerna, församlingarna, FPA:s organisationer samt andra privata serviceproducenter. (Social- och hälsovårdsministeriet 2016:6-7)

Centrala grundprinciper i projektet är att utgå från barnens rättigheter och att beakta familjers mångfald och dessutom erbjuda service som förstärker familjens egna resurser, det vill säga fungera enligt empowerment tanken. Service som planeras och erbjuds bör alltid vara familjecentrerat, effektivt och framför allt lättillgängligt (Aula et. al. 2016:14–16). LAPE-projektet styrs av fyra grundprinciper; barnets rättigheter och barnets bästa, förstärkande av individens och familjens egna resurser, barn- och familjeorientering och en mångfald av familjeformer. Den första principen, barnets rättigheter och barnets bästa, uppmärksammas i projektet genom att beakta olika barn i utvecklingen av servicen och

beslutsfattandet. Främjandet av jämlikhet och likvärdighet står även i stort fokus. Den andra principen, stärkande av individens och familjens egna resurser, syns i form av att servicen främjar identifieringen av individers olikheter, men också barnens och föräldrarnas självständiga aktörskap. Den professionella hjälpen byggs upp så att tyngdpunkten riktar mot främjande av välbefinnande, och fungerar som förebyggande verksamhet som stärker både individer och samhället. Servicen utvecklas på så sätt att den stärker faktorer som skyddar barnens och föräldrarnas välbefinnande och utveckling, exempel på sådana faktorer är bland annat interaktionen mellan barn och föräldrar, goda känslö- och interaktionsfärdigheter, en uppfostringskultur som beaktar barnets behov samt identifiering och stödande av barnens, ungdomarnas och familjernas styrkor. Med den tredje principen, barn- och familjeorientering, vill man med hjälp av service ta hand om kontinuiteten i kontakten mellan vuxna och barn och därmed stöda interaktionen inom familjen, som igen stöder anknytningsrelationen. För att man skall kunna stöda barnet måste föräldrarna också hjälpas. Man utgår från att barnet får det stöd det behöver från sin egen uppväxtmiljö, och här beaktas alla familjemedlemmar, d.v.s. föräldrar, syskon, mor- och farföräldrar samt andra närstående. Med projektet utökas servicen med verksamhetsmodeller så att de erbjuder stöd och rehabilitering för hela familjen. Med den fjärde principen vill man identifiera en mångfald av familjeformer, t.ex. att det finns familjer med två föräldrar, ensamstående föräldrar, styvfamiljer, regnbågsfamiljer, mångkulturella familjer, invandrarfamiljer, adoptiv- och fosterfamiljer m.fl. Det betyder att servicen utvecklas genom att alla typer av familjer medvetet beaktas. Detta betyder att kompetens behövs från yrkespersonalen och att det fodras bättre kunskap och förståelse om familjernas olika behov, ny praxis och skapande av nätverk där tredje sektorn och organisationerna betonas. (Social- och hälsovårdsministeriet 2016:12-15)

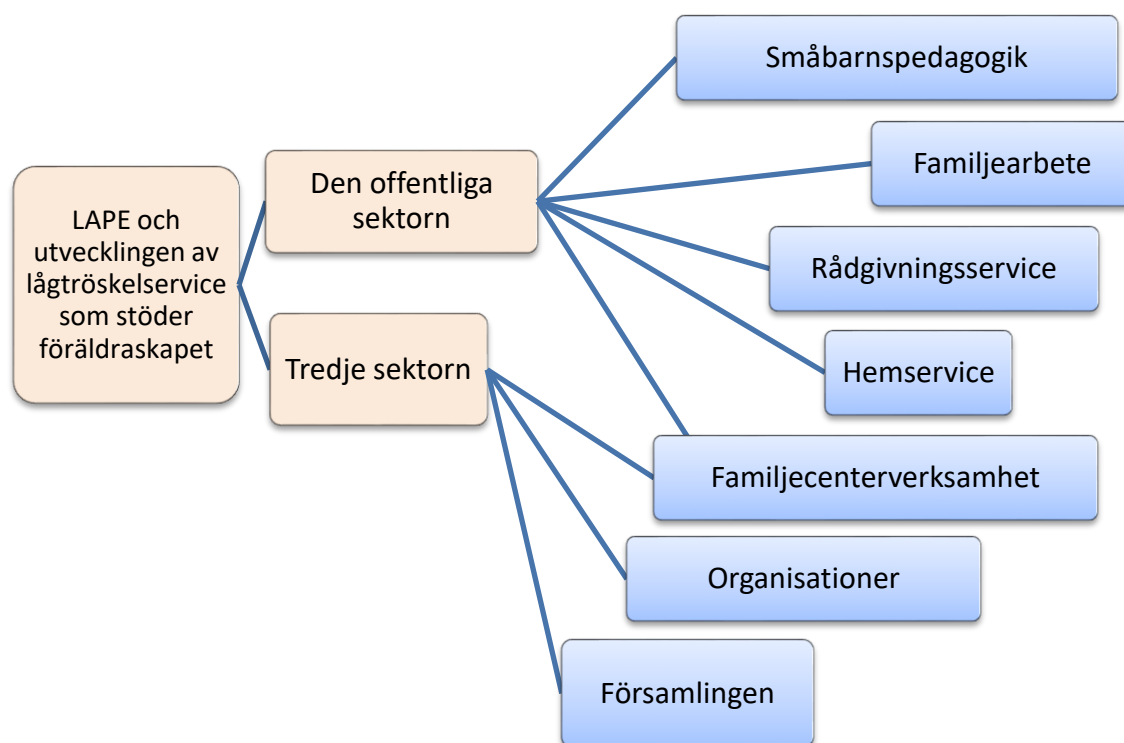
Halme, Vuorisalmi och Perälä (2014:18) påpekar att föräldrarna har det primära ansvaret i att stöda barnets utveckling. De olika serviceformer för barn och föräldrar som finns är till för att föräldrarna och vårdnadshavarna skall ha chansen att fungera som fostrare och att barnet skall få en gynnsam uppväxt och utveckling. Hanne Kalmari (se Social- och hälsovårdsministeriet 2017) som är projektchef för Programmet för utveckling av barn- och familjetjänster betonar att stöd till föräldrar är ett tidigt stödande av barnets välbefinnande, eftersom barnet utvecklas i interaktion med närstående och sin näromgivning. Med LAPE-projektet skapas en modell med åtkomligt och rätt stöd i rätt

tid, som barn, ungdomar och föräldrar känner till och som innefattar service från rådgivningsbyrån och småbarnspedagogiken ända fram till slutet av andra stadiet. (Social- och hälsovårdsministeriet 2016:14) Stöd i föräldraskapet kan stärkas t.ex. genom att de professionellas arbete förverkligas med arbetsmetoder som stöder och främjar interaktionen mellan barn och föräldrar. (Social- och hälsovårdsministeriet 2017).

2.2 Serviceproducenter av förebyggande lågtröskelservice för barnfamiljer

Enligt barnskyddslagen (417/2007) är kommunerna skyldiga att erbjuda förebyggande barnskydd, för att främja barnens välfärd och trygga deras uppväxt och utveckling. Detta betyder i praktiken erbjudande av stöd och service som inte kräver klientskap inom barnskyddet, och innehåller bl.a. stöd och särskilt stöd som ges inom dagvård, vid rådgivningsbyråerna och annan stöd inom social- och hälsovården. Enligt lagen innehåller det förebyggande arbetet stöd för föräldraskapet eftersom det främjar barnens välfärd. (Barnskyddslag 1. kap 3 a §) Kommunerna har enligt lagen ansvar över att erbjuda förebyggande service i olika former, men hur servicen erbjuds och förverkligas bestäms och leds av kommunalstyrelsen. Kommunerna kan arrangera servicen själv eller i samarbete med en eller flera närkommuner (samkommun) eller så kan de välja att köpa tjänster av andra kommuner, organisationer samt av privata serviceproducenter. (Järvinen et. al. 2007:66-67)

Tryggande av barnets hälsa och utveckling är i stort fokus i socialvårdslagen (1301/2014). Barnet och dess familj har rätt att utan dröjsmål få sådan socialservice som är nödvändigt med tanke på barnets hälsa och utveckling. Service skall ordnas då det behövs, oberoende vilken tid på dygnet det är och det skall ordnas i tillräcklig omfattning. Servicen skall ordnas i den utsträckning att den stöder föräldrarna, vårdnadshavarna och andra personer som svarar för barnets fostran och vård. (Socialvårdslagen 3. kap 13 §) Som kommunal socialservice skall bl.a. följande serviceformer ordnas vid behov; socialt arbete, social handledning, social rehabilitering, familjearbete, hemservice, hemvård, rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor, mentalvårdsarbete samt alkohol- och drogarbete. (Socialvårdslagen 3. kap 14 §)

Figur 1 Serviceproducenter för barnfamiljer

Figuren presenterar serviceproducenterna inom förebyggande stöd och lågtröskelservice inom ramen för stöd till föräldraskapet. LAPE fungerar som ett paraplygrepp, eftersom den har en stor roll i utvecklingen av serviceuppbyggnaden samt i den erbjudna servicen.

Familjecenterverksamhet

Sverige har varit föregångare med utvecklandet av den så kallade familjecentermodellen. I Finland inleddes familjecentrens utvecklingsarbete i början av 2000-talet, då det även i övriga nordiska länderna väcktes intresse om familjecenterverksamheten. (Kekkonen et. al. 2011:9) Utvecklingen av familjecentren i Finland har genomförts i tre faser. De första familjecentren lanserades i Finland år 2002 och verksamheten gick ut på att man började ge familjeförberedelse i föräldragrupper, som samlades både före och efter barnets födelse. Det uppstod utvecklingsprojekt för familjearbete, gränsöverskridande verksamhet inom administration och i projekt som främjade samarbetet mellan kommuner och den tredje sektorn. Utvecklingen av familjecentren skedde i samarbete med kommuner, Kommunförbundet, organisationer och även yrkeshögskolor. Man började fokusera allt mer på förebyggande och resursinriktat arbete och resultaten av den första fasen var i stora drag positiva. (Kekkonen et. al. 2011:22–25)

Under den andra fasen lanserades PERHE-projektet (2005-2007) av Social- och hälsovårdsministeriet. Idén med projektet var att stöda utvecklingen av familjecentrena i Finland. Omkring 100 kommuner deltog i PERHE-projektet och familjerna uppmuntrades att delta i utvecklingen av familjecenterverksamheten. Det skapades en gemensam vision om familjecentrenas verksamhetskoncept, och kommunerna skulle utveckla sina verksamhetsmodeller enligt fem principer som bildades. Dessa fem principer var; främjande av barnens välbefinnande, utveckling av basservicen för barn och familjer, främjande av de sociala nätverken och av likställda, skapande av samarbets- och partnerskapskultur och förnyelse av servicestrukturer. Den tredje fasen började med att år 2007 skrevs utvecklingen av familjecenter in i regeringsprogrammet. Det nationella utvecklingsprojektet KASTE (2008-2011) inledde en genomgripande förändring i servicen för barn, unga och barnfamiljer i hela Finland. Syftet med projektet var att barn och unga skulle få hjälp och stöd i tillräckligt tidigt skede genom utveckling av den sektoröverskridande servicen. Detta KASTE-program var ett startskott för en betydelsefull ändringsprocess i barn- och familjeservicens verksamhetskultur. (Kekkonen et. al. 2011:22–25)

Som tidigare förklarats, är LAPE-projektet för tillfället igång och har som målsättning att vidareutveckla barn- och familjetjänsterna. En av de centrala målsättningarna inom LAPE-projektet är att samla den utspridda servicen för barnfamiljer och på så sätt förflytta tyngdpunkten till tidigt stöd. För att nå denna målsättning tas familjecentermodellen i bruk lokalt, det vill säga att det samlas ihop ett brett nätverk av lågtröskelservice till ett och samma ställe. Servicen byggs upp av social- och hälsovården, det pedagogiska området, bl.a. rådgivningsverksamhet, familjearbete och småbarnspedagogik, men också av organisationer, församlingar och kamratstödet service och dessa bildar en servicehelhet. (Social- och hälsovårdsministeriet 2016:19)

Familjecentret är en tjänstemodell som samlar all den service som främjar barns och familjers välbefinnande och hälsa på samma ställe, och fokuserar på förebyggande arbete. Avsikten med familjecentren är att så tidigt som möjligt identifiera riskfaktorer och snabbt erbjuda familjerna den hjälp som behövs. Familjecentret förenar basnivåns hälso- och socialvårdsservice på ett nytt sätt och möjliggör lågtröskelverksamhet som erbjuder

familjer stöd vid rätt tidpunkt och på ett sätt som motsvarar familjernas behov av hjälp. Det är väsentligt att en smidig samverkan mellan olika yrkesgrupper och servicesektorer skall kunna hållas utan friktion. En av de mest centrala målsättningarna i familjecentermodellen är att stärka föräldrars och övriga familjemedlemmars egna resurser och deras känsla av delaktighet. (Hastrup et. al. 2016:6).

Service inom familjecenterverksamheten kan bestå av experter på kommunala bas- och specialservice samt anställda och frivilliga inom medborgarorganisationer, församlingar och av den privata sektorn. (Kekkonen et. al. 2011:26) Pietilä- Hella (2006:64-65) förklarar att målsättningen med familjecenter är att med hjälp av tät interaktion bygga upp en mer fungerande helhet av mångprofessionell verksamhet och tidigt stöd, som stöder föräldraskapet och barnfamiljernas välmående. Mångprofessionellt samarbete har en stor betydelse i förbättringen av klientarbetets kvalitet, innehåll samt samhällets resurser. Faktorer som möjliggör lyckat mångprofessionellt samarbete är professionalitet, klara målsättningar och handlingsprinciper mellan samarbetarna, förminskad byråkrati, öppet och flexibelt samarbete, konfidentialitet samt jämställdhet. (Häggman-Laitila & Pietilä 2007:55) Familjecentrens multiprofessionella, sektorövergripande och tredje sektorns sakkunniga människor gör det möjligt att problem hos barn och familjer identifieras i ett tidigt skede och detta möjliggör snabba och flexibla stöd- och hjälpåtgärder. (Kekkonen et. al. 2011:9–10)

Ett av familjecentrets centrala mål är att stärka föräldrarnas gemenskap och att öka deras kunskap, och främja social integration och samhörighet genom att erbjuda mötesplats för alla familjer och barn oberoende på eventuella olikheter i familjers sociala bakgrund. Till exempel finns det föräldragrupper där föräldrarna kan lära känna andra i samma livssituation och där uppstår det stöd till likställda, vänskap och daglig gemenskap. Dessa relationer är till stor vikt eftersom grunden för välbefinnandet finns i barnens och familjernas vardagliga omgivning och nätverk. Genom att stärka mammornas och pappornas föräldraskap och deras fungerande parförhållande kan man bidra till att barnet har möjlighet till en trygg och lycklig barndom. (Kekkonen et. al. 2011:9–10) Förutom att familjerna får stöd och kunskap till föräldraskapet, hör stärkandet av gruppverksamheter också till familjecentermodellens utveckling. Föräldrarna har behov

för att få dela med sig sina erfarenheter med andra människor som är i likadan livssituation och därför skall detta möjliggöras. (Kekkonen et. al. 2011:26)

Rådgivningsservice

Enligt Hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) skall kommuner ordna sina invånare rådgivning för gravida kvinnor, familjer som väntar barn och barn under läropliktsålder och deras familjer. Dessa namnges i lagstiftningen som rådgivningsbyråtjänster, och som term omfattar den mödra- och barnrådgivningen. (Hälso- och sjukvårdslag kap. 2 §15) Rautio (2016:65) betonar att rådgivningen är många familjers första kontakt med ett professionellt institut och att speciellt därför skall servicen erbjudas med hjälp av utbildad personal. Med detta menas att om familjerna får bra stöd i detta skede, är de förhoppningsvis inte rädda eller skeptiska att i framtiden be om hjälp vid behov. Lagstiftningen strävar till att främja barnets sunda tillväxt, utveckling och välbefinnande, stöda föräldraskapet och hela familjens välbefinnande. (Hälso- och sjukvårdslag kap. 2 §15) Grundprinciper för rådgivningen är kostnadsfrihet, stigmatiseringsfritt bemötande och frivillighet i deltagande av den erbjudna servicen. Som förebyggande verksamhet är rådgivning på samhällelig nivå en kostnadseffektiv form av service. Grundläggande uppgiften i rådgivningsverksamhet är att följa barnets utveckling och uppväxt. (Rautio 2016:66)

Rådgivningsverksamheten har utvecklats mycket från en väldigt hälsocentrerad service mot en mer omfattande helhet som iakttar och stöder hela familjens fysiska, psykiska och sociala välmående (Rautio 2016:66). Rådgivningen fungerar som ett nätverk för familjen, där både socialt stöd samt olika former av konkreta stödåtgärder för vardagen kan fås. Dessutom erbjuds möjligheter till skapande av nya sociala nätverk, kontakter och gemenskaper i form av kamratstöd främst för föräldrarna, t.ex. i form av familjeträning. Viljamaa (i Rautio 2016:65) påpekar att detta är ytterst viktigt för familjer med bristfälliga stödnätverk, då man får träffa och diskutera med andra i samma livssituation som man själv befinner sig i. Rådgivningen är en betydelsefull service som når de flesta småbarnsfamiljer i Finland och som institut är den en ytterst väsentlig serviceproducent. Rautio (2016:62) förklarar att rådgivningen kommer oftast i rätt regelbunden kontakt med familjer och har därför en bra möjlighet att observera familjers situationer i olika

livsskeden under barndomen och notera möjliga stödbehov redan i ett tidigt skede. Detta möjliggör tidigt ingripande i riskzonen för problemsituationer.

Ibland kan familjer ha svårigheter som kräver rådgivning i uppfostrings- och familjerelaterade frågor. I socialvårdslagen (1301/2014) försäkras familjernas rätt till rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor. Denna verksamhet kan erbjudas t.ex. i form av familjerådgivning, som till grunden hör under socialservice, men samarbetar tätt med kommunala serviceformer som t.ex. rådgivningstjänsterna. (Socialvårdslagen 3. kap 14 §) Rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor ordnas av kommunen för att främja barnets välfärd, positiva utveckling och individuella uppväxt, men också för att stöda föräldrarna i sitt föräldraskap. Tanken med servicen är att stärka familjens egna resurser och förmåga att klara sig självständigt. Servicen omfattar bedömning, handledning, sakkunnigrådgivning och annat stöd i samband med barns utveckling och uppväxt, människorelationer, familjeliv och sociala färdigheter. Rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor förses sektorövergripande och mångprofessionellt. (Socialvårdslagen 3. kap 26 §) Socialvårdslagen (1301/2014) siktar till att trygga barnens hälsa och utveckling då det uppstår behov för stöd och handledning i föräldraskapet. Enligt socialvårdslagen bör kommunerna erbjuda högklassigt stöd och service med gott och professionellt bemötande. All service och alla stödformer bör vara lättillgängliga och planerade enligt klientens individuella behov, och skall utföras klientcentrerat. Till socialservicen hör även att erbjuda rådgivning i fostrings- och familjefrågor, för att stöda föräldraskapet och barnfamiljers resurser, främja barnens välfärd och möjliggöra positiv utveckling. Rådgivningen sker i form av handledning, ofta mångprofessionellt. (Socialvårdslagen 1301/2014)

Småbarnspedagogik

Den 1 § i kapitel 1 i lag om småbarnspedagogik (36/1973) försäkrar barnens rätt till småbarnspedagogik i form av verksamhet som är systematiskt och målinriktat, och ordnas som dagvård i daghem, i familjedagvård eller som övrig småbarnspedagogik. Småbarnspedagogiken är en helhet av fostran, undervisning och vård av barn, med fokus på pedagogik. Småbarnspedagogiken ordnas av kommunerna, samkommunerna samt andra serviceproducenter. Småbarnspedagogiken främjar helhetsmässig uppväxt och utveckling, hälsa samt välbefinnande, och stöder inlärning och erbjuder positiva och

mångsidiga upplevelser av lärande. Genom att försäkra alla barns rätt till småbarnsfostran främjas också jämlikhet utbildningsmässigt men även som en helhet. Barnens individuella behov och utvecklingsnivå samt ålder, står i stort fokus inom småbarnspedagogiken, likaså samverkan mellan hemmet och småbarnsfostran skall möjliggöra en fungerande helhet och främja välmående. Enligt lagen om småbarnsfostran (36/1973) bör även föräldrar stödas i fostringsarbetet. I situationer där behov för speciellt stöd uppkommer, bör det vid behov organiseras med mångprofessionellt samarbete hjälp för att stöda barnet och familjen. (Lag om småbarnspedagogik 1. kap 2 a §)

Småbarnspedagogikens verksamhet uppbyggs av en värdegrund och verksamhetsidé som formas av både föräldrarna och de professionella (Laine et. al. 2012:155). Tillväxt och utveckling är resultat av samverkan mellan vuxna och barn. I barns uppväxtmiljö befinner sig flera vuxna, och dessa vuxnas relationer sinsemellan är betydande med tanke på barns tillväxt och utveckling. Samarbetet och växelverkan mellan familjen och de professionella t.ex. personalen i småbarnspedagogiken påverkar föräldrars upplevelser om föräldraskap, vilket i sig påverkar stort växelverkan mellan barnen och föräldrarna. (Laine et. al. 2012:152) I grunden i planen för småbarnsfostran presenteras fostringsgemenskap, vilket förenklat förklarar betyder medvetet samarbete mellan de professionella och föräldrarna. Fostringsgemenskap kan ses som likvärdig växelverkan mellan aktörerna, av vilka alla har sina styrkor och kunskapsområden, och alla använder dem för att främja barnets utveckling. (se Kaskela & Kekkonen 2006:17) Kaskela och Kekkonen (2006:23) förklarar att det centrala för fostringsgemenskapen är inte enbart handlar om att föräldrarna och professionella samarbetar sinsemellan, utan också att förstärka kommunikationen mellan föräldrarna och deras barn. För att kunna uppnå detta, behöver den professionella vara uppmärksam för möjliga stödbehov, lyssna på föräldrarna och deras upplevelser och se det goda i familjens relationer samt främja dem. Öppenhet och fungerande kommunikation mellan den professionella och föräldrarna möjliggör öppen diskussion om stödbehov, ifrån båda parternas sida.

Familjearbete – Arbete med familjerna

Alla familjer är olika när det gäller resurser och behov av stöd. Därför behöver de anpassade stödformer och service. Med familjearbete kan man mena många olika saker inom social- och hälsovården; det kan handla om att familjearbete är förebyggande,

korrigering eller att det blir aktuellt i en krissituation. Ordet familjearbete beskriver allt arbete som görs med familjer. Familjearbete är mångsidigt eftersom det kan innebära flera olika former av stöd; handledning, hjälp med hushållsarbeten, ledande av kamratstödsgrupper, familjeläger m.fl. Arbetet förverkligas med fokus på familjens välmående och möjliga problem. (Rautio 2016:57) Familjearbete är till grunden en lågtröskelverksamhet som erbjuder stöd till barnfamiljer och samarbetet med familjen börjar med en kartläggning över behov av stöd, där familjens situation och stödbehov kartläggs och utforskas som en helhet. Tanken med familjearbete är att det skall erbjudas i ett så tidigt skede som möjligt, genast då oron har uppstått - på det sättet kan man förebygga allvarigare problem och minska behovet av specialservice, som t.ex. barnskydd. Med hjälp av familjearbete och stödåtgärder försöker man förebygga familjernas marginalisering. (Tirkkonen 2018)

Med hjälp av familjearbete kan man bl.a. stärka föräldrarnas resurser i föräldraskapet, förbättra deras interaktion och ge stöd och verktyg till fostran. Familjearbete sker ofta genom social handledning med målsättningen att trygga barn och ungdomars hälsa och utveckling. Vid behov skall det erbjudas sektorövergripande, mångprofessionellt stöd och service med experter inom socialt arbete, psykologi, medicin o.s.v. Socialvårdslagen (1301/2014) försäkrar att familjearbete erbjuds som kommunal socialservice. (Socialvårdslagen 3. kap 18 §)

Rautio (2016:57) förklarar att familjearbete är en central och viktig stödåtgärd, men att utbudet på familjearbete varierar mellan kommunerna. Målet med familjearbete är att erbjuda barnfamiljer stöd i vardagen; att öva vardagliga färdigheter, stöda växelverkan mellan familjemedlemmarna, hjälpa familjer att klara av kriser, förbättra deras levnadsvillkor och förstärka deras resurser. Förutom att stöda föräldraskapet kan barnskötsel och fostran också vara frågor som lyfts fram och vägleds, men det kan också handla om att utvidga familjens sociala nätverk för att förhindra marginalisering. Rautio (2013:931-932) påminner att familjearbete är alltid en slags intervention till familjens privatliv, speciellt då stödet erbjuds hemma hos klienten. För det mesta är de professionella högt utbildade och klienterna upplever dem som pålitliga och kompetenta. Pålitlighet har en stor påverkan för framgången med det erbjudna stödet, likaså en

fungerande och samverkande relation som innehåller äkta ömsesidig respekt, öppenhet och motivation.

Hemservice

Den 19 § i socialvårdslagen (1301/2014) förtryggar barnfamiljernas rätt att få hemservice för att trygga familjers omsorgsuppgifter. Tanken med hemservice tjänsten är att identifiera, förebygga och underlätta barns, ungdomars och familjers problem i ett tidigt skede. Familjer som upplever problem i vardagen kan ansöka hemservice, vilket är en lågröskelservice för familjer med behov för stöd i vardagen. Familjerna har kanske bristfälliga nätverk eller vågar inte fråga hjälp av de sociala nätverk de har, och då kan de vända sig till hemservice för att få konkret, praktisk hjälp i vardagen. (Järvinen et. al. 2007:35-37) Hemservice omfattar vård och fostran av barn, utträttande av ärenden, fullgörandet av uppgifter som hör till boende, vård och omsorg och stöd i vardagen. Tjänsten kan erbjudas då familjen på grund av sjukdom, skada, förlösning eller i en särskild familje- och livssituation eller av någon annan funktionsnedsättande orsak behöver hjälp i det dagliga livet. Hemservice kan erbjudas i form av måltids-, klädvårds- och städservice och dessutom i funktioner som främjar socialt umgänge. (Socialvårdslagen 3. kap 18-19 §)

Hemservice är till grunden mer den konkreta hjälpen som familjer erbjuds, t.ex. städhjälp, hjälp med matlagning o.s.v. medan familjearbete koncentrerar sig mera på det socioemotionella stödet. Hemservice kan ses som en del av familjearbete, men till skillnad från familjearbete där familjer stöds, hjälps de genom hemservice också i en mer konkret utsträckning. Järvinen förklarar (se Järvinen et. al. 2007:36-39) att hemservice är en omfattande, väl planerad verksamhet med utsatta mål, som förverkligas över en bestämd tid tillsammans med familjen. Ett övergripande mål i hemservice är att förstärka individers och familjens egna resurser och stöda dem i vardagen. Verksamheten sker i form av handledning och hjälp med hushållsarbeten, barnskötsel och fostran av barn, och genom att förstärka föräldrarnas kunskaper som behövs för att nå en smidig vardag. Vanligtvis erbjuds hemservice som ett kortvarigt eller tillfälligt arrangemang för att hjälpa familjen i akutsituationer, men hemservice kan vid behov även ordnas mer långvarigt. Hemservice är till stor grad en avgiftsbelagd serviceform.

Tredje sektorns service

Aktörer som hjälper den offentliga sektorn, bildar den så kallade tredje sektorn som har stor betydelse som erbjudare av stöd åt barnfamiljer. Organisationernas stödande arbete med familjer har etablerat en fast roll i servicesystemet i Finland. Organisationerna har möjlighet att utveckla sin verksamhet i snabb takt, så att den motsvarar de föränderliga behoven i servicesystemet. Organisationerna fungerar som samarbetspartner och är en stor resurs för den kommunala servicen. (Järvinen et. al. 2007:69-70) Juliusdottir och Karlsdottir (2011:37) beskriver att tredje sektorn innebär den verksamhet som ligger mellan den offentliga och den privata sektorn, d.v.s. de så kallade ”non-profit” organisationerna och de beskriver att tredje sektorns service riktar sig mot allmänhetens bästa.

Det finns flera stora medverkare och serviceproducenter inom tredje sektorn. Ett exempel på en stor serviceproducent inom tredje sektorn i Finland är Mannerheims Barnskyddsförbund, som ofta förkortas MLL. MLL är en medborgarorganisation öppen för vem som helst. MLL har som mål att främja barnets och familjens välbefinnande, att öka respekten för barndomen och att ge barndomen en mer framträdande plats i samhället. De strävar också till att få barnens synpunkter beaktade i beslutsfattandet. MLL arbetar för att främja barnens hälsa, stöda föräldraskapet och växelverkan mellan generationerna. De arrangerar bland annat klubbar och familjecaféer och samlingsplatser för familjer med småbarn. Dessutom erbjuder de barn- och ungdomstelefonen, och jouten för föräldrar som lyssnar, hjälper och ger råd per telefon och per e-post. Mannerheims Barnskyddsförbunds lokalföreningar ordnar klubbar, utflykter, föräldragrupper, utbildning och evenemang. (MLL 2017a) MLL ordnar även grupper för kamratstöd, där tanken är att deltagarna får diskutera med varandra om sin situation. Känslan och kunskapen om att det finns andra som kämpar med likadana svårigheter som en själv, ökar föräldrarnas välbefinnande och därför också barnens välbefinnande. (MLL 2017b) Ett annat exempel på en rätt stor serviceproducent under tredje sektorn är Folkhälsan, som också förverkligar träffpunkter där föräldrarna som är hemma med barn kan umgås med varandra. Folkhälsan ordnar även familjecaféverksamhet, olika kamratstödsgrupper och familjestödande grupper, läger, klubbar m.fl. (Folkhälsan 2018)

Förutom organisationer, fungerar församlingarna också som samarbetspartner med kommunerna. Församlingen samarbetar främst med socialnämnden, småbarnsfostran samt rådgivningsbyråerna, men även med andra former av hälsovården för att motverka barnfamiljers marginalisering. Till församlingens arbetsprinciper hör att förstärka och uppskatta individen och dessutom skapa gemenskap. (Jääskeläinen 2006:92-94) Malkavaara (2009:70-71) förklarar att församlingen, och dess service som kallas diakoni, har en fast roll som serviceproducent i det stora servicesystemet. Diakonin samarbetar gränsöverskridande med kommunen och med andra tredje sektorns organisationer. Kummel-Myrskog (2009:203) klargör att även om kyrkan är ett offentligt-rättsligt samfund som har beskattningsrätt, som kopplar den ihop den med offentliga sektorn, kopplas kyrkan ofta ändå starkare ihop med den tredje sektorn. Detta beror dels på att kyrkan har sin självständiga ställning i det finländska samhället och dels på att den materiella hjälp som församlingen ger, påminner främst om hjälpen som är typisk för tredje sektorn.

Stödbehov som driver familjer till att söka hjälp från församlingen som serviceproducent är bl.a. ekonomiska problem, upplevelse av stödbehov i föräldraskapet och fostran, då familjer befinner sig i krissituationer på grund av sjukdom, dödsfall eller om arbetslöshet inträffar, samt andra situationer då det sker förändringar i familjelivet och familjens situation. Exempel på olika formers barn- och familjerelaterade stödformer som församlingen erbjuder är familjeklubbar, öppen dagvård samt olika former av stödgrupper med kamratstöd som fokus. Församlingen ordnar även diskussionstillfällen kring olika teman, kursverksamhet erbjuds i form av stöd till föräldraskapet och parförhållandet och olika utflykter samt läger ordnas. Församlingens barn- och familjearbete strävar till förebyggande verksamhet, som motverkar marginalisering. Individuellt bemötande står i grunden i församlingens verksamhet. Vid behov hjälper församlingen föräldrar och familjer vidare till vidare serviceproducenter och fungerar på sätt och vis som sakkörare för familjen. (Jääskeläinen 2006:103-106) Som service med väldigt låg tröskel och möjlighet till anonymitet, erbjuder t.ex. Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland möjlighet till konfidentiellt samtalsstöd via nätet eller per telefon, och den servicen kan man anlita oberoende var i Finland man befinner sig. (Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland 2018)

2.3 Sammanfattning

Lagstiftningen i Finland försäkrar stöd och service för barnfamiljer. Servicen förverkligas på flera olika sätt; som småbarnspedagogik, olika sorters rådgivning och handledning, familjearbete samt hemservice. Det pågående LAPE-projektet, som är ett av regeringens spetsprogram, har som mål att beakta familjers mångfald och förstärka familjers resurser, samt siktar på att utveckla och främja barnfamiljers service mot det bättre. Centralt för LAPE och förbättrandet av service för barnfamiljer är att erbjuda förbyggande service. Det finns många fördelar med förebyggande arbete. Det gynnar inte endast barnfamiljerna som en resurs och skyddande faktor som främjar delaktighet, utan är även i större perspektiv gynnande för samhället då det är mer kostnadseffektivt när behovet för den så kallade specialservicen minskar, som är relativt dyrt för samhället. (Kekkonen et. al. 2011, Pietilä-Hella 2006, Rautio 2016) När service centreras under ett tak, blir det lättare tillgängligt, och detta poängteras i LAPE-projektet. Det är ytterst viktigt att det finns service som är lättillgängligt, d.v.s. att den erbjuds enligt lågtröskelprincipen. (Aula et. al. 2016, Hastrup et. al. 2016, Kekkonen et. al. 2011) Inom LAPE centreras servicen för barnfamiljer i form av familjecenterverksamhet. Familjecenterverksamheten är gränsöverskridande, och bildar en helhet där service centreras oavsett producenten, d.v.s. familjecenterverksamheten innehåller ofta samarbete mellan samhällelig service och kompletterande serviceproducenter.

Servicestrukturen upplevs i stor grad som bra, men utrymme för förbättring finns, så att de som behöver mest stöd inte skall lida p.g.a. bristerna i servicesystemet. Den professionella kommunikationen och yrkeskompetensen spelar en stor roll i ramen för service för barnfamiljer och hur bra och effektivt servicen förverkligas på en konkret nivå. (Kekkonen et. al. 2011, Häggman-Laitila & Pietilä 2007, Kaskela & Kekkonen 2006, Rautio 2013) För att främja familjers välmående, bör större helheter beaktas och förstås. Stödåtgärder för barnen är mer effektiva om stöd erbjuds ur ett familjeperspektiv, d.v.s. att hela familjen ses som klienten, inte endast en enskild individ. (Kekkonen et. al. 2011, Social och Hälsovårdsministeriet 2016, Socialvårdslagen, Järvinen et. al. 2007) Verksamhet som stärker familjers egna resurser och fungerar därmed enligt empowerment principen, är rätt effektiv och möjliggör att förbättringar är mer realistiska att uppnå. (Järvinen et. al. 2007) Servicestrukturen i sin helhet är en komplex helhet med

mycket lokala skillnader. Tredje sektorns roll som serviceproducent är betydlig, och den inte enbart samarbetar, utan på många sätt kompletterar den kommunala servicen. (Kekkonen et. al. 2011, Järvinen et. al. 2007) Aktörer inom tredje sektorn är bland annat församlingen och organisationer (t.ex. MLL och Folkhälsan).

3 BARNFAMILJERNAS BEHOV FÖR STÖD

I detta kapitel presenteras barnfamiljernas behov för stöd. De presenterade stödbehoven redogörs med hjälp av tidigare forskning, som innebär forskning både ur föräldrars och professionellas synvinkel. Problematik kring både att söka och erbjuda hjälp, och även stigma i relation att söka hjälp presenteras.

3.1 Föräldrarnas upplevelser om stöd och service till föräldraskapet

Det framkommer tydligt behov för forskning kring den psykologiska aspekten av stöd från rådgivningen. Den psykologiska aspekten innehåller teman som stöd i föräldraskapet och familjecentrering. Viljamaa (2003:103) har forskat kring dessa behov, och forskningen ger brett perspektiv på stödbehoven, familjers upplevelser om klientskap i rådgivningen, samt klienternas förväntningar och önskemål om den erbjudna servicen. Familjecentrerad verksamhet stod i stort fokus i Viljamaas (2003:51) forskning, likaså stöd i föräldraskapet och kamratstöd. Forskningen omfattade rådgivningsklienter i Jyväskylä, och materialet som helhet är i största del väldigt generaliserbart, och presenterar realistiskt föräldrars tankar kring klientskap inom mödra- och barnrådgivningen. Respondenterna som deltog i förfrågan var sammanlagt 506 stycken. (Viljamaa 2003:105-106) Respondenterna i förfrågan fick bl.a. värdesätta hur familjecentrerat de upplevde att den stöd och service de erbjudits i rådgivningen var, och endast en tiondedel av mödrarådgivningens klienter och en femtedel av barnrådgivningens klienter upplevde att de blivit bemötta familjecentrerat. Viljamaa (2003:75) påpekar att 65% upplevde att det till viss mån fått familjecentrerad service.

I Viljamaas (2003) forskning kommer det fram att i allmänhet önskade föräldrar information och ökad kunskap från rådgivningen, men även behov för emotionellt stöd,

praktisk konkret hjälp och kamratstöd önskades och förväntades. Viljamaa (2003:110-113) presenterar även hur stöd i föräldraskapet upplevdes otillräckligt, och att utveckling i socialt stöd behövs. Viljamaa påpekade att det finns stora skillnader i mammornas och pappornas åsikter och förväntningar. Kvinnorna var mer nöjda med stödet de fått ifrån rådgivningen, och de upplevde också större behov för funderingar kring föräldraskapet än vad männen hade behov för. Rådgivningen spelar en stor roll som serviceproducent av förebyggande stöd, och verksamheten upplevs väldigt individuell och barncentrerad. Forskningen presenterar dock att 2000-talets föräldrar har behov för mer mångsidigt stöd och service än vad rådgivningen erbjuder och verksamheten borde utvecklas mot ett mer familjecentrerat sätt. Till exempel upplevde föräldrarna att parförhållandet, som är en väldigt central resurs i föräldraskapet, inte diskuteras och tas till hänsyn tillräckligt inom rådgivningsservicen. (Viljamaa 2003:114-115)

Eija Heimo (i Rautio 2016:77) har kommit till väldigt likande forskningsresultat i sin forskning som utfördes i början av 2000-talet kring temat att känna igen och stöda barnfamiljer som har behov för stödåtgärder. Heimons forskningsresultat bevisar att föräldrarna förväntar sig psykosocialt stöd från rådgivningen. I forskningen framkommer bl.a. att föräldrarna önskar sig och upplever också behov för psykosocialt stöd i form av samtal om parförhållandet och även stöd till parförhållandet, diskussion om problem inom familjen, stöd till föräldraskapet och fostran samt konkret stöd i vardagen och förstärkande av familjens egna resurser. Heimo påpekar också att föräldrar uppskattar professionellt och konfidentiellt stöd, som är planerat och förveckligt på ett individuellt och familjecentrerat sätt.

Institutet för hälsa och välfärd har forskat inom föräldrars oro och stödbehov och om allmän välfärd, genom datainsamling utförd år 2012 av Tilastokeskus, som gick under namnet ”Lapsiperhekysely”. Syftet med datainsamlingen var att kartlägga och framställa information om finländska barnfamiljers välfärd som stöd för familjepolitiken. Som respondenter fungerade nästan 3000 finländska föräldrar till barn under 18 år som bor hemma. I denna förfrågan kom det fram att föräldrar upplever i allmänhet lite mer oro kring föräldraskapet och familjerelaterade tematik, än problematik kring barns uppväxt och utveckling. Nästan hälften av respondenterna upplevde oro om ekonomiska situationen i familjen, och fler än en tredjedel har dessutom upplevt oro kring

parförhållandet och känt sig osäkra och otillräckliga i föräldraskapet. Respondenterna upplevde i stora drag att det är lättare att få stöd med barns utvecklingsrelaterade problem än t.ex. med problem i föräldraskapet. Bara en tredjedel hade fått stöd gällande ekonomin, problematik i parförhållandet och föräldraskapet. Detta kan tolkas som att det finns svårigheter med att diskutera om problem under detta fält.

Halme och Perälä (2014:218-219) förklarar att en stor del av respondenterna i ”Lapsiperhekysely” hade använt sig av stöd i form av olika klubb- och lekverksamheter, familjecaféer och liknande öppen service som fanns tillgängligt. De respondenter som hade deltagit i olika former av erbjuden service, upplevde servicen nyttig. (Perälä et. al. 2014:230) Många faktorer påverkade föräldrarnas upplevelser om den service de blivit erbjudna, samt deras upplevelser om servicens tillgänglighet. De egenskaper hos familjerna som påverkade mest var familjernas socioekonomiska situation och hur familjen var uppbyggd - t.ex. upplevde ensamstående föräldrar i genomsnitt mera svårigheter med att nå servicen och att kvaliteten på servicen var sämre. Familjer med sämre hälsa eller problematik i parförhållandet och andra sociala resurser var i genomsnitt mer missnöjda än de som befann sig i en situation där livskvaliten upplevdes högre. I allmänhet kan man säga att det var de familjerna som befann sig i mer utsatta situationer, som upplevde sig mer missnöjda med den erbjudna servicen och tillgängligheten av den. (Perälä et. al. 2014:234-236)

Rautio (2013:928-929) har forskat inom finländska föräldrars erfarenheter om tidigt stöd. Forskningen omfattade barnfamiljer som erbjudits förebyggande familjearbete i form av hembesök. Servicen erbjöds enligt empowerment principen d.v.s. föräldrarna fick hjälp med att känna igen och använda sina egna resurser inom föräldraskapet. Detta gynnar i många fall föräldrarnas och klienternas självsäkerhet och känsla av kompetens i föräldraskapet, dessutom har det även positiva följder för parförhållandet. Empowerment principen förstärker och gynnar framgången då förhållandet mellan den professionella och klienten fungerar väl. Flera föräldrar upplevde att deras föräldraskap förstärktes under stödperioden, och en av de största orsakerna till denna upplevelse var tack vare positiv och stödande respons de blivit bemötta med. Familjearbetaren stötte föräldrarna i föräldraskapet, parförhållandet och hjälpte dem att utvidga sina sociala nätverk. Föräldrarna upplevde diskussionsstöd som väldigt viktigt, och de upplevde att de lärt sig

nytt om sig själva som förälder, men även om deras parförhållande och växelverkan som föräldrar tillsammans med sin partner. Interaktionen mellan familjearbetaren och familjen, och den professionellas bemötande stod i stor roll i familjers senare upplevelser av hur nyttig servicen varit. Forskningsresultaten lyfter även fram betydelsen av tidigt ingripande samt respektfull växelverkan mellan den professionella och klienten. (Rautio 2013:931-933) Rautio (2016:64) påpekar i sin rapport om rådgivningen som en erbjudare av familjearbete och stöd till föräldraskap, att från rådgivningen önskar och förväntar sig föräldrar i allmänhet att få kunskap, emotionellt stöd, konkret hjälp och dessutom kamratstöd (jfr Viljamaa 2003:110-113) och tillägger att det dessutom är önskvärt att den service som erbjuds befinner sig geografiskt nära, och är på så sätt lättillgänglig.

Rapporten för forskningen ”Mitä kuuluu, vanhempi? –kysely – 0-3-vuotiaiden lasten vanhempien vastausten yhteenveto” publicerad år 2016 av Mannerheims Barnskyddsförbund redogör föräldrarnas behov för stöd och hur nöjda de är med den stöd de erbjudits. Respondenterna fick nämna en central sak som hade orsakat bekymmer under de senaste två åren. Bekymren handlade om saker som gällde barnen, föräldrarna och familjen som helhet. Oro och bekymmer som upplevdes och hade med barnen att göra var funderingar kring sjukdomar, funktionsnedsättningar, barnets utveckling och dessutom fostringsfrågor. Bekymren kring föräldra- och familjerelaterade teman var mer varierande; trötthet och utmattning, problem i parförhållandet, svårigheter med att kombinera karriär och familj samt krissituationer som t.ex. arbetslöshet, allvarliga sjukdomar eller en närståendes död. (MLL 2016:7) ”Hurdant stöd anser småbarnsföräldrarna att de skulle behöva i vardagen?” var en fråga som i denna form ställdes åt respondenterna. Över hälften av småbarnsföräldrarna önskade att få hjälp med att ordna tid för parförhållandet, dessutom önskade ungefär hälften av föräldrarna även stöd med att få egen tid för bl.a. hobbyn och att träffa vänner. Föräldrarna skulle även ha uppskattat hjälp med hushållsarbeten och sovandet. En annan fråga handlade om diskussionstunder och fördelar med kamratstöd. Föräldrarna ansåg att bra stöd är sådant stöd där man blir hörd och att man får hjälp i rätt stund och till rätt sak. Det är viktigt att föräldrarna får tala om vardagen och föräldraskapet med andra människor, speciellt mammorna ansåg att det var skönt att kunna tala med en vän om dessa saker, medan papporna ansåg att det var bra att diskutera med sin partner.

I rapporten (se MLL 2016:2-7) kom det även fram att föräldrarna hade sökt hjälp till sina största bekymmer oftast från offentliga sektorns rådgivning, specialistsjukvården och från familjerådgivningen. Vänner och släktingar var de viktigaste stödpersonerna för många vad det gäller föräldrarnas sociala nätverk. Som andra kom barnets andra förälder och som tredje mor- och farföräldrar. De som hade sökt hjälp var rätt så nöjda med stödet, svaren visar dock att de som sökt stöd från sina egna nätverk var nöjdare än de som sökt stöd från de professionella. Resultaten visade därmed att föräldrarna får mest stöd i vardagen av vänner och släktingar, medan från organisationerna söks kamratstöd och gemenskap och Internet används till att söka information.

3.2 Professionellas upplevelser om barnfamiljernas stödbehov

Institutet för hälsa och välfärd har forskat kring de professionellas synvinkel om barnfamiljers stödbehov och deras relation till den erbjudna servicen. Forskningen fokuserade på professionellas observationer om stödbehov för familjer med barn under 9 år, och de professionella i denna forskning var mångprofessionellt representerade, eftersom forskningen innehöll personal från barn- och mödrarådgivningen, dagvården samt en del professionella som arbetar med barn och familjer i grundskolan och skolhälsovården. (Halme et. al. 2014:26) Forskningsresultaten visar (se Halme et. al. 2014:44) att de professionella uppmärksammar mer problematik kring barnens uppväxt och utveckling, än problematik kring föräldraskap eller problem inom familjerna. Problem kring barnen kretsar ofta kring den psykosociala utvecklingen, fysiska hälsan och eventuella inlärningssvårigheter. Enligt de professionella handlar problematiken i föräldraskapet om bristfällig tid för samvaro, problematik i parförhållandet samt ekonomiska svårigheter. Problem och oro upplevs att tas till tals oftare i de olika formerna av rådgivningsservice. Enligt de professionella är det lättare att ta upp oro kring barnets välmående än problematik kring föräldraskapet. Samtal om missbruk, våld och risk för sexuellt våld upplevdes väldigt svåra att diskutera med föräldrar. Detta kan kopplas till att oro kring barnens välmående oftare leder till åtgärder, jämfört med t.ex. stöd i missbrukssituationer. Ca 10 procent av de professionella rapporterade repeterade problemsituationer med föräldrarna. Oftast hade problemen att göra med att föräldrarna ifrågasatte den erbjudna servicen eller att föräldrarnas krav inte kunde uppfyllas och stödåtgärder inte kunde erbjudas.

Även Häggman-Laitila och Pietilä (2007:55-57) har forskat kring barnfamiljers välmående och stödbehov och de presenterar resultat om hur familjer borde stödas familjecentrerat och mångprofessionellt. De fortsätter med att redogöra hur viktigt det är att fokusera på att erbjudande av stöd korrelerar med behoven för stöd. De upplevde även att det sätts vikt främst på den rehabiliterande servicen och t.o.m. att det finns en slags attityd att problemen skall vara svåra innan de kan ta till tals eller tas itu med. Det är lättare att ta upp problem och få stöd gällande problem med konkreta problem som t.ex. fysiska sjukdomar, än det är att få stöd i föräldraskapet eller hjälp gällande problematik med sociala nätverk. Det finns en slags grå zon mellan grundservicen och rehabiliterande servicen, och många behöver stöd med teman som inte har konkret ställning inom servicesystemet. Denna zon innehåller stöd i föräldraskapet, forstran, parförhållandet, socialt stöd och hälso- och arbetsrelaterande problem och kris i familjeförhållanden samt i förmyndarskapet.

Laru, Riihonen och Tuukkanen (2013) har skrivit om familjen som en del i småbarnspedagogiken i en publikation utgett av Befolkningsförbundet. Publikationen handlar om professionellas negativa känslor i arbetet. I texten tar de upp hur viktigt fostringsgemenskapen mellan hemmet och dagvårdsverksamheten är, och tillägger att detta samarbete spelar även större roll då behov för speciellt stöd finns. (Laru et. al. 2013:47) Ibland kan föräldrarna uppleva rädsla för fördomar ifrån de professionella, och detta påverkar negativt på öppenhet i diskussioner om problem i hemmet. Laru, Riihonen och Tuukkanen (2013:56) föreslår föräldrasamtal och liknande diskussionstillfällen som hjälp till situationer där de professionella konkret tar upp att det är tillåtet och önskvärt att informera personalen om ändringar och utmaningar som påverkar familjens vardag.

Enligt Laru, Riihonen och Tuukkanen (2013:47-50) upplevde många professionella oro över föräldraskapet i en del familjer, och många upplevde svårigheter i kommunikationen med föräldrarna t.ex. i form av upplevelser om att föräldrar förnekar problem som personalen tar upp och dessutom vägrar att ta emot erbjudet stöd samt att föräldrar verkar ointresserade eller oengagerade. Laru, Riihonen och Tuukkanen påpekar att alltid är det inte frågan om dålig attityd från förälderns sida, utan problemet är ibland i bristfällig kommunikation mellan familjen och personalen. Föräldrarna kan känna sig osäkra, eller

så kan det upplevas rädsla för stigmatisering ifall problem tas upp. Professionella upplevde det krångligt att diskutera om problem och utmaningar kring fostran. De känner sig nervösa p.g.a. att en del föräldrar inte bryr sig och en del igen reagerar väldigt starkt då man tar upp den professionella oron, och föräldrarna blir t.o.m. aggressiva och defensiva. Det är ändå vanligt att reagera defensivt eller förnekande, då föräldrar kan uppleva stödbehovet som en slags kris, men med tid blir förhållningssättet ofta bättre, då föräldern blivit ense med tanken. I sådan situation har professionellas bemötande, empatiförmåga och kunskap att lyssna på föräldern stor betydelse. (Laru et. al. 2013:53-54)

3.3 Stigma i relation till att söka hjälp

Fastän service och hjälp finns tillgängligt, finns det faktorer som hindrar föräldrar att ta sig till den erbjudna servicen. I detta kapitel tar vi kort upp rädsla om att bli stämplad, samt andra faktorer som påverkar tillgängligheten av service och orsaker som gör det svårare för föräldrar att vända sig till hjälpanande service. Dessa presenterade faktorer bevisar även att det är viktigt, att den professionella bemöter föräldrarna korrekt och t.ex. daghemspersonalen kan hänvisa familjer med stödbehov till vidare serviceproducenter.

Eija Noppari (2006:173-175) beskriver i sin artikel ”Leiman antajat ja kantajat – Ajatuksia leimasta ja leimaamisesta asiakaslähtöisessä ja terveyttä edistävässä perhetyössä” Goffmans tankar om individens moraliska karriär. Med begreppet menade Goffman en livssituation där individen är medveten om sin stämpel och dess påverkan på individen och hur individen försöker klara av den avvikande rollen. Då människan blir utsatt för stigma, börjar hen betrakta sig själv och sitt liv som stigmatiserad, dvs. börjar se sig själv så som andra människor ser en. Detta kan orsaka att personen försöker bygga upp strategier för att antingen dölja eller lyfta fram känslan av att vara stämplad och att klara av livet. Stigma kan minska den stigmatiserade människans självrespekt och styra personen mot allt mer destruktivt beteende. Noppari diskuterar i sin artikel hur stigma har en tendens att sprida sig till den stigmatiserade människans närstående, eftersom de också kan associeras med stigmat eller bli påverkade i form av sympati för den drabbade.

Familjer kan vara väldigt medvetna om stämpeln de bär och även se sig själv som avvikande. Stigmat motiverar inte familjen att söka hjälp och förhindrar personalen att erkänna familjens problem och ge stöd åt familjen. (Noppiari 2006:174-176) Noppiari presenterar Barkers tankar om att familjen behöver i de svåra stunderna yrkesmänniskans stöd och erfarenhet. Familjemedlemmarna behöver få känna att de professionella är närvarande och att de inte skall behöva vara rädda att bli övergivna på grund av stigmat. De professionella borde arbeta på samma nivå med familjen och visa att de finns till för dem. Den yrkeskunniga skall lyssna, diskutera, hjälpa, ha hopp och tro om att en förändring är möjlig. (Noppiari 2006:182) Noppiari (2006:175) lyfter fram hur personalen borde vara medveten om sina egna värden och sina attityder i det reflekterande arbetet. Personalen borde vara hoppfull och upprätthålla optimism i situationen genom att; diskutera om familjens oro med de anhöriga, samarbeta med den drabbade människan och med olika samarbetspartner, använda arbetsmetoder utan fördomar, ge information och kunskap till familjen, de insjuknade och för den offentliga sektorns representanter.

I Mannerheims Barnförbundets rapport om forskningen ”Mitä kuuluu, vanhempit? – kysely – 0-3-vuotiaiden lasten vanhempien vastausten yhteenveto” var största orsaken till att föräldrarna inte hade sökt hjälp eller stöd från offentliga sektorn att de ansåg att de klarade sig själva eller att de hade fått hjälp från något annat håll, t.ex. från sitt egna sociala nätverk. En femtedel av respondenterna svarade att de inte visste eller trodde att de kunde få hjälp till sina svårigheter från offentliga sektorn, medan en del var rädda för att bli stigmatiserade eller tänkte att deras problem inte är tillräckligt allvarliga. Orsaker till varför föräldrarna inte vände sig till vänner eller släktingar var i stort samma som de tidigare nämnda; de tänkte att de inte skulle få stöd, ansåg att de klarade sig själv och var rädda för att bli stämplade. (MLL 2016:3,8-9) En annan undersökning som gjordes i Finland år 2009 av Institutet för hälsa och välfärd (se Perälä et. al. 2011:44), även den som en del av ett större nationellt LapsYTY projekt, visade att övriga orsaker till att familjerna inte hade sökt hjälp var oro om pengar, brådska, problem med tidtabeller, köer till servicen och att partnern inte var villig att söka hjälp. Andra orsaker som ännu kom upp var föräldrarnas skuld känslor, att föräldrarna bagatelliserade familjens problem och att de tänkte att det finns andra som är i större behov av stöd.

3.4 Sammanfattning

I genomgången av materialet av tidigare forskning kommer det tydligt fram att i första hand upplevs det viktigt att den offentliga sektorns service erbjuder kunskap och information, och även konkret stöd för barnfamiljerna (Viljamaa 2003, Rautio 2016), men det går inte att förbise att det upplevs tydligt behov även för psykosocialt och emotionellt stöd (Viljamaa 2003, MLL 2016, Häggman-Laitila & Pietilä 2007, Rautio 2016, Halme & Perälä 2014). Både föräldrar som klienter och professionella i stödande roll, upplever att det i allmänhet är mycket lättare att ta upp oro kring utvecklingsmässiga problem, än vad det är att tala om psykosociala problem och stödbehov i föräldraskapet. (Halme & Perälä 2014, Halme et. al. 2014). Föräldrar upplever t.o.m. rädsla för eventuell stigmatisering och detta höjer tröskeln till att söka hjälp, även i situationer där stödbehov upplevs starkt (MLL 2016, Laru et al. 2013). Viljamaa (2003) och Heimo (i Rautio 2016) tar båda upp nyttan av och det stora behovet för familjecentrerat arbetssätt för att främja kvaliteten på stödet som erbjuds och tas emot. De professionellas roll och förhandlingssätt i situationer där stödbehov finns utgör en stor och väsentlig roll för hur lyckad den erbjudna servicen är och hur den upplevs (Noppari 2006, Laru et. al. 2013, Rautio 2013). Oroväckande är att de som är i största behovet av stöd upplever stödet svårt tillgängligt och kvalitetsmässigt sämre medan den del av klientgruppen som har mindre stödbehov är i större drag nöjda med den erbjudna servicen (se Perälä et. al. 2014).

4 SOCIALPEDAGOGISK REFERENSRAM

I detta kapitel presenteras den teoretiska referensramen för detta examensarbete. Först diskuteras allmänt om socialpedagogik och delaktighet som är ett centralt tema inom socialpedagogiken. Därefter går diskussionen vidare mot empowerment och lågtröskelverksamhet, båda ur en socialpedagogisk synvinkel med delaktighet i fokus.

4.1 Socialpedagogik och delaktighet

Socialpedagogik har under sina dryga hundra år av existens haft många olika definitioner. Kurki och Nivala (2006:12) anser att socialpedagogiken har två uppgifter. För det första har den en allmän uppgift; det handlar om arbete som strävar till att utveckla sociala

färdigheter, vilket hjälper människan att växa upp i samhället och att leva i växelverkan med andra människor. Den andra uppgiften, så kallade specialuppgiften, är att stöda vardagen hos de utstötta och dem som lever olyckligt, så att de steg för steg kan utveckla sitt eget liv men också utveckla samhället till att bli allt mer mänskligare och fullkomligare. Ett centralt tema i socialpedagogiken är att förstå människor och få dem att kunna ingå i olika samhällsliga gemenskaper. Det innebär att människan måste ses i ett större sammanhang och inte enbart från en utgångspunkt. (Cederlund & Berglund 2017:16) Man kan säga att socialpedagogikens roll är att förstärka och bidra till långsiktiga förändringsprocesser genom vardagliga saker; genom lyssnande, möten och samarbete. Goda professionella möten skapar goda skäl till förändring och därmed skapas de bästa förutsättningarna för att människan kan hantera problem och svårigheter. (Cederlund & Berglund 2017:19)

Delaktighet är ett centralt begrepp inom socialpedagogiken. Delaktighet är en del av människans värdighet att bli hörd, att få uttrycka sina åsikter och fungera som en jämlik beslutsfattare gällande ens eget liv men också i samhället. (Halme et. al. 2014:100) Med delaktighet menas människans inre upplevelse av att tillhöra sociala gemenskaper och samhället (Institutet för hälsa och välfärd 2017b). Främjande av delaktighet är en viktig del för den finska regeringen och Europeiska unionen för att förebygga utslagning. Genom att främja delaktighet minskar också ojämlikheten. Offentliga sektorns service, t.ex. social- och hälsovården och sysselsättningstjänsterna spelar en stor roll i främjande av delaktighet. Även andra aktörer, bl.a. organisationer, föreningar, förbund och församlingar är viktiga när det gäller främjande av delaktighet. Känslan av delaktighet upplevs då människan är en del av en gemenskap där hen känner sig uppskattad, behandlas jämlikt och med tillit, och har möjlighet att påverka. (Institutet för hälsa och välfärd 2017a) Delaktighet finns på olika nivåer. Nivåerna står skilt men blandas ihop utan några klara gränser. Det handlar om att man är delaktig i sitt eget liv, men också att man kan påverka service, sin omgivning och livsmiljö och samhället, samt att man är delaktig och kan påverka i sådant som ger mening i ens liv och gör att man känner sig värdefull. (Isola et. al. 2017:23)

Känslan av delaktighet på individnivå och aktivitet på samhällslig nivå kan variera under livets gång, beroende på livsförloppet och livssituationer. Sociala gemenskaper och

upplevelsen av att man är delaktig fungerar som skyddande faktorer för utslagning. (Institutet för hälsa och välfärd 2017a) Delaktighet i gemenskaper betyder hur människor uppfattas av andra och hur detta igen påverkar den enskilde människans utveckling, men det handlar också om att kunna påverka bl.a. normer och värderingar som finns i dessa gemenskaper. Delaktighet och tillhörighet i gemenskaper förknippas vanligtvis med relationer som vi kan se och påverka. (Cederlund & Berglund 2017:14) Begreppen inklusion och exklusion används för att beskriva hur människor ingår i olika gemenskaper, d.v.s. hur delaktiga människorna är. Inklusion betyder att medräkna och innefatta någon i en helhet, och motsatsen för inklusion är exklusion, vilket innebär att antingen stöta någon utanför eller att hålla någon utanför. (Madsen 2006:172-173)

Att vara delaktig i samhället betyder att man har möjlighet till hälsa, skolning, jobb, utkomst, bostad och sociala relationer. På nationell nivå fungerar delaktighet som en bas för demokratin, d.v.s. att individen har jämlik rättighet till att delta och påverka saker som gäller en själv och samhällets utveckling. (Institutet för hälsa och välfärd 2017a) Madsen (2006:178) beskriver social inklusion ur ett medborgarperspektiv, där målsättningen är att skapa förutsättningar för att kunna uppnå socialt deltagande för alla, och på så sätt utveckla lika villkor för deltagandet. Madsen (2006:197) förklarar även att omgivningens reaktioner kan både främja och försämra individers möjligheter att nå social inklusion.

Familjer som genomgår någon svår situation t.ex. i form av en kris eller annars svår livssituation kan fundera tillsammans med de professionella vad som kunde göras för att familjens situation skulle bli bättre. Då är det viktigt att familjen, men kanske främst föräldrarna, känner att de kan påverka. Även om de professionella kan ge förslag på hurdana stödinsatser kunde passa familjen, skall också föräldrarnas åsikter tas i beaktande vid beslutsfattandet. Enligt Institutet för hälsa och välfärd (2017a) främjas delaktighet genom att barnfamiljer erbjuds stöd och handledning i ett tidigt skede då familjen stöter på utmaningar. Institutet för hälsa och välfärd (2017b) beskriver också att delaktighet är känslan av att man kan påverka och delaktighet uppstår då föräldrar upplever att deras åsikter spelar en roll, d.v.s. att de blir hörda och att deras synpunkter beaktas. Känslan av delaktighet uppstår inte av att man ger föräldrarna möjligheten att vara närvarande, utan det handlar om att deras åsikter och synpunkter inverkar på hur ärendet fortlöper eller

sköts. Föräldrarnas delaktighet och stärkande av deras resurser är hälsofrämjande och förebyggande arbetssätt.

4.2 Empowerment som arbetsmetod

Ibland behöver människor hjälp och stöd för att lösa vissa problem och skapa förändringar i sina liv (Moula 2009:18). Det socialpedagogiska förhållningssättet går ”upptäckstens väg” för att undvika problemfixering – man vill i stället medverka till att ”stärka det friska” hos människor. Det handlar pedagogiskt om att på professionella villkor förstärka positiva läroprocesser, så att människorna bättre kan hantera sina svåra livssituationer. (Cederlund & Berglund 2017:18-19) Detta kan kopplas till empowermentbegreppet som är centralt i det hälsofrämjande arbetet som väddar till alla som på olika sätt arbetar med att hjälpa människor, både inom den offentliga och privata sektorn (Askheim & Starrin 2017:11,27).

Det finns inte något lämpligt ord på svenska för empowerment, även om begreppen ”egenmakt” och ”hjälp till självhjälp” ibland används (Moula 2009:19, Eide & Eide 2014:36). Ordet empowerment härstammar från engelskans power och detta kan översättas till svenska som styrka, kraft och makt. Det handlar om att människor – personer eller grupper som befinner sig i en maktlös position - vill känna sig starka och kraftfulla, vill kunna säga till om saker och vill ha makt och kontroll över sina egna liv. De vill med andra ord komma ur maktlösheten. (Askheim & Starrin 2017:9,18). Föräldrar som känner sig maktlösa i någon svår situation kan hitta och förstärka sina och familjens styrkor, krafter och makt genom empowerment principen. Askheim och Starrin (2017:9) påpekar att begreppet empowerment även kan kopplas till företeelser och egenskaper som t.ex. självtillit, stolthet, delaktighet, egenkontroll, socialt stöd, kompetens, medborgarskap, självstyre, samarbete och deltagande. Dessa är också saker som föräldrarna, samt hela familjen kan uppleva om de stöds och uppmuntras med hjälp av empowerment. Föräldrarna vill också känna att de har inflytande över sina egna liv. Askheim och Starrin (2017:18) fortsätter att beskriva att med hjälp av empowerment kan människorna få möjligheten att motarbeta de krafter som håller dem nere och få mera inflytande över sina egna liv. I och med detta uttrycker empowerment både en målsättning och de medel som behövs för att målet skall kunna nås.

Med begreppet empowerment betonar man vikten av att stöda människor som befinner sig i en utsatt situation, men också att betrakta människor som aktörer som själv vet ”var skon klämmer”, d.v.s. var problemet ligger. (Askheim & Starrin 2017:12) Med empowerment vill man möjliggöra att individen kan nyttiggöra sina egna resurser så att hen klarar av att ta kontroll över sitt eget liv så mycket som möjligt (Eide & Eide 2014:36). Föräldrarna kan genom empowerment använda sina resurser till godo och få känna att de klarar av vardagen utan någon utomståendes stöd och att de har allt under kontroll.

Eide och Eide (2014:36) förklarar att familjer kan drabbas av många olika slags svårigheter och det kan finnas flera orsaker till varför föräldrarna upplever att de behöver stöd för att klara av utmaningen. Klienter och brukare av service kan ha mycket olika förutsättningar. Vissa söker hjälp på grund av ett akut, men tillfälligt behov för stöd och hjälp. Dessa kan hjälpas med enkla åtgärder som kan avslutas efter en rätt så kort tid. Andra klienter eller brukare kan ha så stora skador eller psykiska funktionshämningar att de behöver mer stöd, kanske t.o.m. stadigvarande hjälp med de flesta saker. En del kan ha stort behov för stöd och uppföljning under en lång period, men kommer senare att kunna klara sig själv och fungera utan stöd. Oavsett hurdan situation det är och vilka förutsättningar det finns, är det övergripande målet att bidra till klientens eller brukarens utveckling i den situation personen i fråga befinner sig i. Det handlar om att stärka och kanske också skydda personens integritet och värdighet. (Eide & Eide 2014:36-37) Ibland kan familjen bli utsatt för något som de behöver tillfälligt hjälp med och då kan en kortvarig intervention hjälpa familjen att komma igång igen med det vardagliga livet. I andra situationer kan det handla om svårigheter eller problem som har pågått i familjen redan under en längre tid och då kan det hända att familjen får stöd under en längre tidsperiod. Oberoende av hurdan situation det är, skall familjen få det stöd den behöver och i tillräcklig omfattning.

Med empowerment strävar man till att stimulera klienten till att ta sina egna resurser i användning. Hur väl man lyckas med det, beror stort på hur kommunikationen mellan klienten och hjälparen ser ut. Att erbjuda professionell hjälp betyder att hjälpa brukaren eller klienten i dess osäkerhet och svaghet, men att samtidigt fokusera på att bygga upp

styrkor. (Eide & Eide 2014:52) Askheim och Starrin (2017:62) lyfter fram att termen empower och empowerment handlar i socialt arbete och i folkhälsoarbete om ”goda” förhållningssätt till klienten eller medborgaren, till skillnad från ”dåliga”. Detta betyder att genom de goda förhållningssätten visar man respekt och får klienten att känna goda känslor, i motsats till de dåliga förhållningssätten som får klienten att känna sig osäker och mindre duglig. Det är också väldigt viktigt att klienter och brukare skall få bli sedda, hörda och förstådda på sina egna villkor (Eide & Eide 2014:51). Hur föräldrarna eller vårdnadshavarna, samt övriga familjen bemöts av hjälparna kommer att påverka hur bra de upplever kvaliteten av hjälpen och om stödet har varit lyckat eller inte.

4.3 Lågtröskelverksamhet möjliggör delaktighet

Lågtröskelverksamhet omfattar erbjudande av service med låg tröskel. Lågtröskelservice som term är komplicerad, och definitionen är en blandning av flera aktörers åsikter och deras växelverkan sinsemellan. Ibland kan aktörernas, det vill säga klienternas och serviceproducenternas, syn på lågtröskelservice vara olika och dessutom är upplevelsen av tröskeln subjektiv och kan dela åsikter inom och mellan olika klientgrupper. (Leemann & Hämmäläinen 2015:3) Huhtinen (2014:1) förklarar att tidigare användes termen ”lågtröskelservice” främst om service riktad för de marginaliserade och dem som var i risk för att bli utstötta, men nu används termen lågtröskel då man talar om service och verksamhet som kan nås med så små hinder som möjligt. Tillgång till service är en viktig del av social delaktighet (Leemann & Hämmäläinen 2015:1).

Finlands grundlag (731/1999), tillsammans med bl.a. socialvårdslagen (1301/2014), lyfter fram att hjälp skall erbjudas åt alla som det behöver. Alla bör ha rättighet till att få hjälp, men detta uppfylls inte alltid. Människor som upplever stödbehov måste ofta söka sig själv till servicen men alla har inte tillräckligt kunskap, resurser eller möjligheter att göra detta. Tanken bakom lågtröskelservice är att tröskeln till att söka sig till den erbjudna servicen skall vara så låg som möjligt. Det kan finnas många olika orsaker till varför någon blir utan hjälp och orsakerna kan finnas bl.a. i servicesystemet eller hos personerna i behov av hjälp. Det kan t.ex. finnas fysiska eller psykiska hinder, mångproblematik, skamkänslor, långa köer i den offentliga servicen eller att servicen är helt enkelt svår att nå. Service med låg tröskel strävar till att avveckla och sänka möjliga hinder för dem som

blivit utanför den erbjudna servicen och att få tillgänglighet till servicesystemet. Med lågtröskelservice strävar man till att kunna nå även de klienter som av en eller annan orsak har blivit utanför servicesystemet, och med hjälp av serviceformer med låg tröskel kan man öka social delaktighet, speciellt märkvärdigt bland de socialt missgynnade. Med hjälp av lågtröskelservice kan man uppnå flera andra positiva resultat, bl.a. socioekonomisk jämlikhet och välmående och såvida gynnsamma effekter på allmän välfärd. (Leemann & Hämmäläinen 2015:1-3) Leemann och Hämmäläinen (2015:7-8) påpekar att det är ytterst viktigt att det finns ett fungerande samarbete mellan den offentliga sektorn och tredje sektorn gällande försäkrande av service med låg tröskel. Lågtröskelservice borde inte heller ses som ett eget servicesystem, utan beaktas som en del av den normala social- och hälsovårdsservicen.

Välimäki (se Kekkonen et al. 2011:7) nämner stödandet av barnfamiljer och stärkandet av det goda genom lågtröskelservice som en viktig del av den nordiska välfärdspolitiken. När man tänker på lågtröskelservice i koppling till barnfamiljer i Finland måste man lyfta upp LAPE-projektet som tidigare presenterats, som siktar till att öka lågtröskelservice för barnfamiljer. (Social- och hälsovårdsministeriet 2016:3,21) Halme, Kekkonen och Perälä (2012:7) påpekar att föräldraskapet stöds bäst genom service med låg tröskel för där kan alla barnfamiljer nås. Centralt med lågtröskelservice specifikt för barnfamiljer är att tröskeln till att söka hjälp skall vara låg och att familjerna har möjlighet till att få stöd i rätt tid. Då det finns förebyggande service, minskar behovet för korrigerande barnskyddsåtgärder. (Social- och hälsovårdsministeriet 2014) Den nya Socialvårdslagen (1301/2014) som trädde stegvis i kraft från början av 2015 hade som mål att öka lågtröskelservice, stärka basservicen, minska behovet för barnskyddets korrigerande service och förbättra klienternas jämställdhet. (se Social- och hälsovårdsministeriet 2014) Exempel på lågtröskelservice som inte kräver barnskyddsklientkap och som är tillgängliga och riktade speciellt för barnfamiljer är bl.a. familjearbete, hemservice, stödpersoner och -familjer, olika former av kamratgruppverksamheter och familjecaféer. (Social- och hälsovårdsministeriet 2014, Leemann & Hämmäläinen 2015:3)

5 PRODUKTUTVECKLING

I detta kapitel presenteras metoden och val av metod motiveras för genomförandet av examensarbetet. Arbetsprocessen förklaras, produktens innehåll och vilka faktorer som påverkat valet av innehållet diskuteras, likaså designen av produkten. Etiska riktlinjer för arbetet presenteras också.

5.1 Val av metod

Metoden för detta examensarbete är produktutveckling och slutprodukten resulterade i en informationsbroschyr. Produktutveckling är ett slags verksamhetsinriktat examensarbete som skiljer sig från de traditionella examensarbetsformerna i och med att de leder till slutprodukter, verksamhetsprocesser eller produktioner. Ett verksamhetsinriktat examensarbete är en metod som används i yrkeshögskolor utöver de andra traditionella forskningsmetoderna. Tanken med verksamhetsinriktat examensarbete är att det skall på bästa möjliga sätt vägleda och handleda i praktisk verksamhet eller att ordna en verksamhet. Det finns många möjligheter till vilken typ av produkt man kan göra inom ramen för ett verksamhetsinriktat examensarbete. Tanken med ett verksamhetsinriktat examensarbete är att det skall vara arbetslivsrelevant, praktiskt och baserat på relevanta forskningar och teorier, det vill säga att det finns en tillräckligt djup kunskapsgrund. (Silius-Ahonen & Haldin 2014, Vilka & Airaksinen 2003)

Vilka och Airaksinen (2003:9) förklarar att den slutliga produkten i ett verksamhetsinriktat examensarbete kan vara, beroende på profession och verksamhet, t.ex. i form av bok, häfte, guide, mapp, cd-skiva, portfolie, hemsida, mäsas eller ett evenemang. Produkten kan se väldigt olika ut beroende på vad man vill lyfta fram och vem man vill nå med den. Det är viktigt att tänka på vilken målgruppen för arbetet och produkten är, och utifrån den bestämma vilken typ av produkt som passar bäst och vad man vill åstadkomma genom den produkt man väljer att utveckla. När man skapar ett verksamhetsinriktat examensarbete skall det finnas med i arbetet även processbeskrivning, det vill säga hur man har gått till väga i processen. De poängterar också att texten, terminologin och kunskapsnivån i produkten skall planeras och

presenteras på tydligt framkommande sätt, med tanke på målgruppen (Vilkka & Airaksinen 2003:129).

En stor orsak till valet av produktutveckling som metod var att vi ville göra något konkret som kan användas och vara till nytta i arbetslivet. Dessutom lät tanken rimligt ny och utmanande. För att kunna utföra en produktutveckling måste vi först läsa oss in i ämnet, d.v.s. läsa om hur ett verksamhetsinriktat examensarbete utförs. Mycket skriftligt material, böcker och publikationer har använts som stöd och hjälp till arbetsprocessen. Exempel på en sådan publikation är Vilkka & Airaksinen (2003), som redan tidigare hänvisats till. Dessutom användes Arcada Skrivguiden (se von Hertzen & Stolt 2018) som stöd och hjälp i skrivprocessen, likaså Arcadas publikation ”God vetenskaplig praxis i studier vid Arcada” (Arcada 2018).

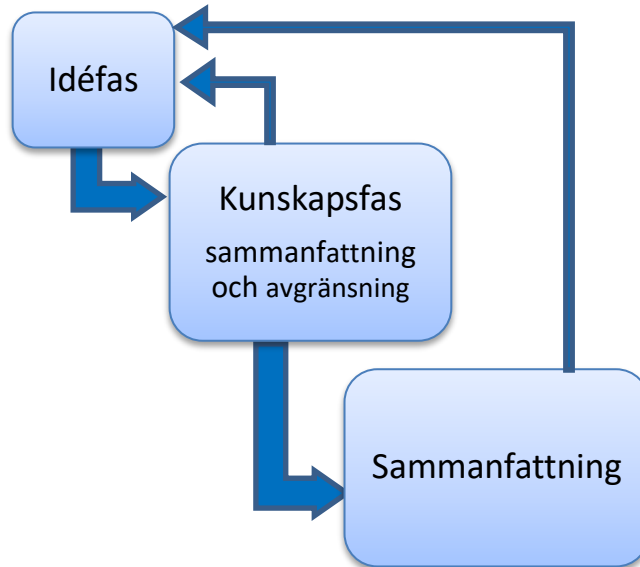
Idén till produkten kom efter att vi uppmärksammat i arbetslivet behov om kunskap om service för barnfamiljer som stöd till föräldraskapet och efter att vi i hoppet för inspiration för tema och syfte till examensarbete läste litteratur och tidigare forskning som behandlade stöd till föräldraskapet. I arbetslivet uppmärksammade vi att ibland uppstår det situationer där de professionella på daghemmet inte vet hur de skall hjälpa en familj med stödbehov eller hänvisa den vidare, och då är det bra om det finns något konkret man kan söka information från. Idén och tankar kring temat presenterades åt enhetsansvariga på Träskända daghem, och även hen upplevde att det finns behov gällande information om stödformer till föräldraskapet. Träskända daghem blev uppdragsgivare och beställare för produkten och enhetsansvariga blev vår kontaktperson.

5.2 Processbeskrivning

Vi började examensarbetsprocessen med att bolla idéer om vad vi vill forska i och hurdant examensarbete vi vill utföra. Efter några olika idéer kom vi till slutsatsen att vi vill forska inom ett tema angående barnfamiljer med stödbehov. Därmed blev stöd till föräldraskapet och lågtröskelservice för barnfamiljer och föräldrar med stödbehov utgångspunkter för detta examensarbete. Vi bestämde också metoden för examensarbetet och vi valde att göra en produktutveckling. Som produkt valde vi att producera en informationsbroschyr.

Arbetsprocessen som helhet kunde beskrivas med tre olika faser; idéfas, kunskapsfas och sammanfattning (se Figur 2). Första steget i arbetsprocessen var idéfasen, där något nytt beaktades eller en idé uppkom eller vidare utvecklades. Vi valde några relevanta sökord och började söka artiklar och litteratur för vårt arbete. I denna fas reflekterade vi också kring hurdan teoretisk referensram vi kommer att ha. Vi visste redan att eftersom vi ville få barnträdgårdsläraryrke, så behöver vi ha socialpedagogiskt perspektiv med i arbetet. Den andra fasen var kunskapsfasen, som innehöll faktainsamling, att söka bakgrund och kunskap som stöd och bekräftande för idéerna och tankarna. Denna fas var den som tog mest tid då det innebar att försöka få äkta förståelse om olika helheter. Kunskapsfasen kunde delas i två underrubriker eller målsättningar för att beskriva processen mer noggrant - faktainsamling och avgränsning av innehållet. Vi ville läsa in oss ordentligt på ämnet, och sedan bestämma vad som är det mest väsentliga att ta med i själva arbetet.

Flera gånger under kunskapsfasen befann vi oss återigen i idéfasen, innan vi kom framåt till den tredje fasen. Vi läste oss in i ämnet och funderade på en tydligare avgränsning för arbetet. Vi började gå noggrant igenom de artiklar vi hittat, för att se vilka som var de mest relevanta för vårt arbete. Vi hittade flera artiklar gällande barnfamiljers stödbehov som vi kunde använda i vårt arbete, men vi ville även ha de professionellas synvinkel med i arbetet, så vi fortsatte att söka artiklar som behandlade de professionellas syn på barnfamiljernas välbefinnande och stödbehov. Vi hittade även artiklar och rapporter med det perspektivet som passade bra in till vårt arbete. Genomgången av teoretiska referensramen skedde också i denna kunskapsfasen. Vi läste också om alla de olika tjänster och serviceformer, samt serviceproducenter riktade för barnfamiljer.

Figur 2 Arbetsprocessen

Figuren presenterar hur arbetsprocessen under produktutvecklingen har skett.

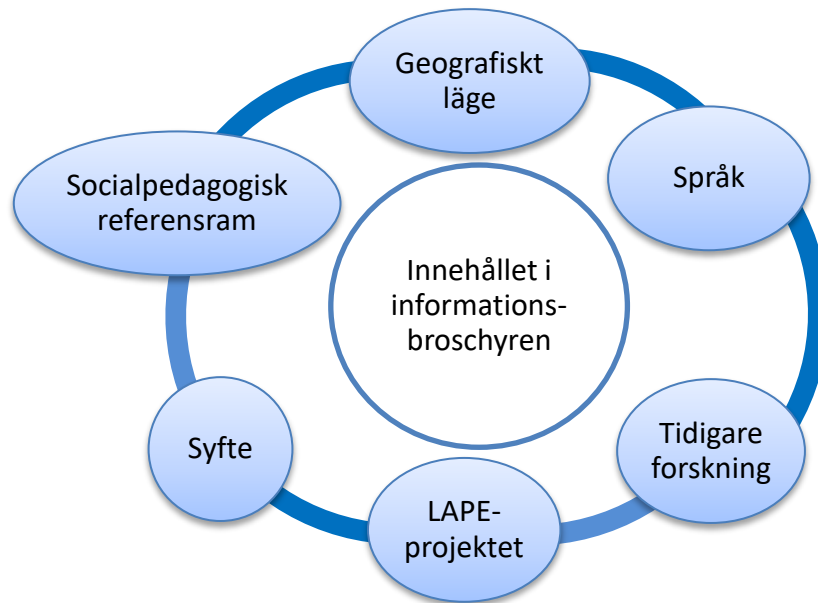
Den tredje fasen i arbetsprocessen, alltså den s.k. sammanfattningen innebar utvecklande av olika helheter eller delar i produkten. Bearbetningen i denna fas var smidig, då tankar kring innehållet i slutliga produkten var väl utvecklade. Vi samlade ihop all information och fakta till produkten och satte in allt väsentliga i informationsbroschyren. Här finslipade vi också designen och layouten på produkten. Vi finslipade också rapportdelen av examensarbetet, så denna fas kan beskrivas som en sorts finslipning av detaljerna. När sammanfattningsfasen var avklarad, fick vi en helhetsbild över temat och produkten som helhet. Efter detta märkte vi behov för vidarearbetande för att kunna uppnå en bättre slutprodukt. Under arbetsprocessen hoppade vi flera gånger fram och tillbaka mellan idéfasen och kunskapsfasen, samt befann vi oss flera gånger i idéfasen efter att vi avklarat sammanfattningen av olika teman.

När rapportdelen och produkten av arbetet började bli klara, märkte vi hela tiden små saker som kunde förbättras och utvecklas. Vi korrigerade och kompletterade många texter flera gånger innan vi var nöjda med dem. Samma gäller produkten; vi hittade hela tiden saker som kunde förbättras. Slutligen måste vi ändå dra en gräns med det, eftersom det alltid finns något som kunde ändras och utvecklas.

Vilkka och Airaksinen (2003:19-20) poängterar att det är viktigt att dokumentera arbetsprocessen. Dokumenteringen samlas i form av dagbok, där man beskriver olika fasen i arbetsprocessen. Dagboken har många fördelar, men en av de viktigaste orsakerna för dagboken är, att den fungerar som stöd då processbeskrivningen av ett verksamhetsinriktat examensarbete skrivs. Vår examensarbetsprocess skedde mycket på distans med hjälp av diskussioner per telefon och på dator, så mycket av det som skrevs fanns kvar i skriven form som anteckningar, men även ibland som anmärkningar, frågor och påminnelser på olika versioner av examensarbetsdokumentet som skickades fram och tillbaka till varandra i över ett år. Dessa fungerade som vår dagbok under arbetsprocessen.

5.3 Produktens innehåll och design

Vår första idé var att producera en informationsbroschyr, men under arbetsprocessen funderade vi även på att göra en servicekarta. Slutligen valde vi ändå att göra en informationsbroschyr, eftersom innehållsmässigt passade broschyren bättre för vårt ändamål - innehållet i produkten blev mer informativt på detta sätt. Vi upplevde att en informationsbroschyr på bästa sätt presenterar information klart och tydligt för att kunna öka daghemspersonalens kunskap om information kring föräldraskapsstödande service. Flera faktorer deltog i att forma uppbyggnaden av innehållet i informationsbroschyren (se Figur 3). Av dessa mest centrala var syftet som ville nås, den socialpedagogiska referensramen, det aktuella LAPE-projektet samt tidigare forskning om barnfamiljernas stödbehov. Dessa faktorer har påverkat faktainsamlingen, synsättet på presenterade teman samt fungera som stödande element för informationsbroschyren som en helhet.

Figur 3 Produktens innehåll

Faktorer som styrde innehållet av produkten, hur den avgränsades och hur innehållet uppbyggdes.

När vi samlade ihop teoretisk kunskap stötte vi i litteraturen på hur bastjänsterna i samhället fungerar som stöd för familjer och t.o.m. möjliggör delaktighet (Hastrup et. al. 2016, Leemann & Hämmäläinen 2015). De professionella har en stor roll i att möjliggöra och främja delaktighet hos deras klienter, i detta fall föräldrarna. Med hjälp av produkten kan daghemspersonalen främja möjligheten till föräldrarnas delaktighet då de stöder föräldrarna till rätt service i servicestrukturen. *Tidigare forskning* presenterade information om att föräldrar önskar att de kunde få konkret stöd i vardagen, men även kunskap och information, samt psykosocialt och emotionellt stöd i sina liv. (jfr Viljamaa 2003, MLL 2016, Häggman-Laitila & Pietilä 2007, Rautio 2016, Halme & Perälä 2014)

Den konkreta hjälpen lyfts fram i form av att hemservice presenteras. Kunskap och information kan sökas i rådgivningar och via familjearbete som också diskuteras i produkten. Fokus på den presenterade servicen i produkten skulle stå på den s.k. föräldraskapsstödande och socioemotionella servicen och därmed avgränsades det hälsokoncentrerade perspektivet d.v.s. hälsocentralen i stor grad bort, då detta inte står i ramen för socionomstudierna. Barnrådgivning presenteras kort, eftersom den kan kännas för många bekant från förut och kanske även trygg, och skulle kunna fungera som ett bra ställe att börja utreda vilka stödinsatser det finns behov för. Då föräldrarna kontaktar

daghemmet i hopp om hjälp i föräldraskapet och utmanande situationer, bevisar de att de vill vända sig till professionella som de upplever trygga och service som är lätt tillgängligt. För att uppnå förändringar mot det bättre, bör föräldrarna själv vara i den aktiva rollen d.v.s. den professionella kan hjälpa men inte ”fixa” den problematik som finns. Denna tankegång är central med tanke på produkten, målgruppen för produkten och för socialpedagogiska perspektivet i processen. (Moula 2009, Cederlund & Berglund 2017, Askheim & Starrin 2017)

Det nationella *LAPE-projektet* styrde inte enbart innehållet i rapporten, utan även i stort drag innehållet i produkten. Det fungerade som en vägledare mot en aktuell synvinkel gällande de olika stödformerna och servicestrukturen. LAPE-projektets inflytande syns konkret i produkten, i form av att familjecenterverksamheten blev det mest centrala temat i produkten. Familjecenterverksamhet är dessutom ett bra exempel på lågtröskelverksamhet och lättillgänglig hjälp, så familjecenterverksamheten presenteras ganska brett och fick ett eget kapitel i produkten. Lågtröskelverksamhet togs upp som en del av den *socialpedagogiska referensramen*. Den socialpedagogiska teoretiska referensramen står som kännetecknande för socionomperspektivet, samt bevisar hur tillgång till service främjar social delaktighet (se Leemann & Hämäläinen 2015:1-3) Det är ytterst viktigt att det erbjuds lågtröskelservice (jfr Aula et. al. 2016, Hastrup et. al. 2016, Kekkonen et. al. 2011).

I den socialpedagogiska referensramen presenteras även hur utmanande livssituationer kan påverka föräldraskapet, föräldrarnas resurser och familjelivet (Hastrup et. al. 2016:6). Familjerådgivning, det familjerättsliga arbetet och socialarbete för barnfamiljer var serviceformer som togs med i produkten, eftersom de stöder familjer i utmanande livssituationer, t.ex. i frågor kring parrelationer och skilsmässor, i frågor gällande barnets utveckling och växelverkan mellan familjemedlemmarna. Dessa är teman som alltid är mer eller mindre aktuella och därför skulle de finnas med i produkten, dessutom gynnar de uppfyllandet av syftet för examensarbetet. Socialarbete för barnfamiljer togs med ifall det uppstår situationer där lågtröskelservicen inte mer räcker, d.v.s. om familjen behöver mer akut ingripande och stöd. De professionella på daghemmet kan konsultera med socialarbetare, eller så kan familjen tillsammans med daghemspersonalen kontakta dem i mer utmanande situationer. Familjecenterverksamheten togs upp som ett centralt tema

eftersom det är en verksamhetsform som har utvecklats mycket under de senaste åren, och utvecklas fortfarande. Personalen och föräldrar har kanske inte ännu kunskap om vad verksamheten går ut på, och hur mångsidig den är. Synvinkeln passade bra in med tanke på att Träskända som stad utvecklar och använder familjecenterverksamheten och riktar till centrering av service. Speciellt stod fokus i innehållet av produkten på familjecentret Maahinen, som erbjuder väldigt mångsidig service för barnfamiljer, av vilka många är speciellt riktade för småbarnsfamiljer.

Produktens innehåll omfattar information om service och var och hur den erbjuds, så avgränsningen av *geografiskt område* stod i stort fokus. Eftersom slutprodukten, d.v.s. informationsbroschyren, kommer att användas av personalen på Träskända daghem, begränsades den presenterade servicen till det lokala servicesystemet i Träskända, men också till dels till närkommunernas service i form av service på svenska. Träskända stad samarbetar med både församlingen och MLL, så dessa två kändes naturliga att ta med som representanter för tredje sektorn, speciellt då båda av dessa är väldigt aktiva stöd- och verksamhetserbjudare i regionen. Tredje sektorns medtagande i innehållet, kan även motiveras med teoretiska referensramens påverkan, som förklarar hur viktig roll samarbete mellan basservicen samt tredje sektorn har i att erbjuda verksamhet med låg tröskel (Leemann och Hämmäläinen 2015, Kekkonen et. al. 2011, Järvinen et. al. 2007).

Psykosocialt och emotionellt stöd erbjuds av professionella yrkesmänniskor både inom offentliga och tredje sektorn, men också i form av kamratstöd i familjecafégrupper och i familjecenter samt av församlingen, och alla dessa hittas också i produkten. Den *tidigare forskning* som presenteras i detta examensarbete bevisar att speciellt diskussionsstunder och kamratstöd var önskvärda i vardagen bland småbarnsföräldrar (Viljamaa 2003), och därför tar familjecaféer och klubbar ganska stort utrymme i produkten, eftersom de är ställen där föräldrar hittar andra föräldrar i samma situation. Då olika verksamheter och aktiviteter för barnfamiljer presenteras, står fokus mest på sådana som ordnas under kvällstid och på veckoslutet. Detta på grund av att man kan anta att de flesta av barnen är på daghem och att föräldrarna är på jobb, och att de därför har större möjlighet att delta under dessa tider än på dagtid. Verksamhet som ordnas på dagtid presenteras även ytligt, eftersom det finns familjer med barn som inte är heltid på daghem, utan har tillfälle till aktiviteter och samvaro även under dagtid.

Ett av de största problemen var funderingar kring problematiken med *språket* i produkten. Nästan all presenterad service är finskspråkigt då Träskända stad är en till stor del finskspråkig stad. Informationen i informationsbroschyren presenteras inte endast på svenska, utan även namnges på finska för att underlätta undersökandet av vidare kunskap och information om serviceutbudet. I informationsbroschyren förekommer också några serviceformer som ligger i Kervo och Helsingfors. Dessa togs med i produkten även om de ligger utanför Träskända, eftersom daghemmet som fungerar som beställare för arbetet är svenskspråkigt och därför är det relevant att ta med svenskspråkig service även om det ligger utanför Träskända. Som vi tidigare nämnt, främjar tillgång till service social delaktighet och för att nå detta måste språkperspektivet tas i beaktande. Produkten behövde alltså också information om stöd och service på svenska, så Folkhälsan som serviceproducent togs med, även om mycket av verksamheten inte erbjuds i Träskända. Folkhälsan är en stor medverkare på nationell nivå när det gäller svenskspråkig service för barnfamiljer, och beställaren för produkten är ett daghem under Folkhälsans välfärd.

Informationsbroschyren producerades på designprogrammet Canva som hittas på webbsidan www.canva.com. Produkten utarbetades på en poster modell, som var en bekostnadsfri modell med lite färdig design som vi sedan ändrade färgen på. Att få designen och innehållet klart och tydligt var en aning utmanande. Innehålls- och designmässigt fanns det vissa riktlinjer som skulle följas i skapandet av slutprodukten, d.v.s. informationsbroschyren. Texterna placerades i logisk ordning och så att de såg bra ut även i utskriften form. Rådgivningsservicen placerades först i produkten för den är lättast att kontakta, eftersom servicen i sig fungerar enligt lågröskelprincipen och är centrerad under ett tak. Därefter kom stadens andra serviceformer, d.v.s. familjerådgivning, familjearbete, hemservice, familjerättsliga arbete och socialarbete. Efter det presenterades tredje sektorn som serviceproducent – församlingens, Mannerheims Barnskysförbunds och Folkhälsans service.

Eftersom produkten är riktad för de professionella på daghemmet, skulle texten och produkten väcka tillit hos läsaren och presentera innehållet på ett gynnsamt sätt – klart och tydligt, men ändå estetiskt tilltalande. Texten i informationsbroschyren skulle bli kort och koncist men informativ. Fastän informationsbroschyren primärt är riktad till de

professionella, strävande vi efter att eliminera fackterminologi, eftersom då kan produkten vid behov också användas av dem professionella tillsammans med föräldrarna. Om föräldrarna känner att det är svårt att ensam söka hjälp och hitta den rätta servicen, kan daghemspersonalen och föräldrarna tillsammans hitta en passande form av stöd (jfr Leemann & Hämäläinen 2015, Cederlund & Berglund 2017). De professionella på daghemmet skall beakta och respektera föräldrarnas önskemål i situationen. Daghemspersonalens förhandlingssätt spelar en stor roll i hur föräldrarna med stödbehov upplever att de blir bemötta, och därmed också hur de upplever den erbjudna servicen (Noppari 2006, Laru et. al. 2013, Rautio 2013). Den aktuella informationen om erbjuden service i Träskändaregionen samlades och kategoriserades till service som erbjuds av staden, och service som ordnas av tredje sektorns medverkare. Informationsbroschyren skulle innehålla direkt kontaktuppgifter till de olika serviceproducenterna som finns, för att ge personalen konkret information och på så sätt även förlätta föräldrarnas möjligheter att ta kontakt med serviceproducenter då de får lätt tag på kontaktuppgifterna av daghemspersonalen.

En innehållsförteckning och klargörande figurer sattes in för att göra informationsbroschyren tydligare (se s. 69-71,76,81). De klargörande figurerna, innehållsförteckningen och rubrikerna i textinnehållet färgkodades för att klart och tydligt framställa de tre olika kategorierna av fakta. Träskända stad som serviceproducent presenterades med lila, tredje sektorn som serviceproducent med rött och familjecenterverksamheten med grönt (se s. 69). Efter att vi fått en idé av handledarna, tillades en sida för att underlätta navigeringen av produkten och som möjliggör sökandet av information enligt servicebehovet (se s. 91). Detta skulle kunna hjälpa navigeringen av serviceproducenterna och verksamheten även mer.

Vilkka och Airaksinen (2003:129) föreslår att ifall möjligt är det bra att göra en testversion av produkten, och pröva den med representanter från målgruppen. De påpekar att detta kan leda till bra idéer om hur produkten kan vidare utvecklas att den blir så bra som möjligt. Därmed gjordes en testversion i elektronisk form, som presenterades åt beställaren. Vi tog emot förbättringsidéer och tankar kring produkten och sedan finslipade vi produkten lite vidare. Ett exemplar skrevs ut, eftersom vi tillsammans med beställaren

ansåg att det räcker med ett tryckt exemplar till daghemmet som förvaras på daghemmets kontor.

5.4 Etiska riktlinjer och överväganden

Vi har använt Arcadas riktlinjer om god vetenskaplig praxis (se Arcada 2018) som riktlinje i skrivprocessen. I publikationen hänvisas det till Forskningsetiska delegationens regler vilka vi även bekantade oss med lite djupare. Forskningsetiska delegationen klargör att vetenskaplig forskning är etiskt godtagbar och tillförlitlig, och resultaten är trovärdiga, enbart då forskningen görs i enlighet med god vetenskaplig praxis. Vårt examensarbete följer de forskningsetiska anvisningarna ur ”God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankor om avvikelser från den i Finland”, d.v.s. GVP-anvisningarna. Vi använde oss av dessa centrala utgångspunkter i vårt arbete: *hederlighet och noggrannhet i forskningen* - dessa saker skall iakttas i dokumenteringen och presentationen av resultaten. *Datainsamlingen, undersökningen och bedömningen följer kriterierna för vetenskaplig forskning och är etiskt hållbara, andra forskares arbete och resultat respekteras och tas i hänsyn, och hänvisas till på korrekt sätt och planeringen, genomförandet och rapporteringen sker enligt kraven på vetenskaplig fakta.* (Forskningsetiska delegationen 2012:18)

Vi har i detta examensarbete använt oss mycket av internetkällor för att uppnå aktuell kunskap och fakta som är tillämplig eller minst tillämpbar till det finländska samhället. Vilkka & Airaksinen (2003) påpekar att fastän Internet i faktainsamling är både lätt och effektiv, finns det nackdelar med det, och man bör vara noggrann med varifrån ursprungliga fakta kommer från och helt enkelt vara källkritisk. (Vilkka & Airaksinen 2003:78) Korrekt referering till källor står i grunden till en pålitlig och professionell forskning. Fakta som presenteras skall presenteras rätt och en tydlig skillnad mellan fakta och skribentens åsikter bör klargöras. Referenser skall presenteras med respekt till den ursprungliga källan. Pålitlighet på fakta bör även vidare bifogas till både skribenten och de som läser texten. (Vilkka & Airaksinen 2003:106-107). Plagiat är ett komplext uttryck som innehåller flera olika former av missledande i presentationen av fakta. Plagiat är inte endast när man presenterar hittad fakta och referenser som skribentens egna tankar, utan det innebär t.ex. bristfällig källhänvisning, när man presenterar okorrekt eller påhittade

resultat, eller när man felaktigt presenterar inlästa idéer och tankar som skribentens egna. Alla dessa faktorer påverkar nedsättande på pålitligheten av det presenterade arbetet. Det är viktigt att kunna känna till professionalitet och sina egna yrkesmässiga styrkor, och vara medveten om dem. Detta möjliggör en korrekt presentation av fakta, och var man drar gränsen mellan så kallad basfakta som inte behöver referenser med specialfakta, eller som bör ha referens fastän den kan kännas som fakta på basnivå till en som är mer inläst i temat. (Vilkka & Airaksinen 2003:78) Detta har vi strävat stort att uppnå - en klar skillnad mellan presenterad andrahands kunskap och våra egna reflektioner kring olika teman, samt korrekt och aktningsfull referering till den faktagrund vi använt oss av.

Eftersom vi producerade en produkt, står vi också bakom innehållet i den. Upphovsrätten gör att skaparen av verket har rätt att bestämma hur produkten får användas. Upphovsrättens uppgift är att skydda det skapade verket och träder i kraft genast när produkten är klar och förutsätter ingen registrering eller användandet av © -märket. (Kopiraitti 2013a) Enligt lagen har den som har skapat ett skriftligt eller konstnärligt verk upphovsrätt till sitt arbete. Skaparen av arbetet har rätt att bestämma om det framställs exemplar av produkten och att blir den tillgänglig för allmänheten. (Kopiraitti 2013b) Vi, som skapare av produkten, har rätt att bestämma hur vår informationsbroschyr får användas i framtiden. Vi diskuterade problematiken kring produktens aktualitet med kontaktpersonen, och fundera på möjligheter till uppdatering av informationsbroschyren. Det bestämdes att beställaren får den elektroniska formen av informationsbroschyren, och att hon får rätten att uppdatera och editera den, eftersom det möjliggör att produkten kan användas och vara till nytta även i framtiden.

6 DISKUSSION

I detta kapitel kritiskt granskas den färdiga produkten, och efter det går fokus på reflektioner kring processen. Diskussioner om hur dessa två delar hänger samman inkluderas. Förslag till vidare utveckling eller förbättringar diskuteras, dessutom reflekteras det kring samarbete mellan oss skribenter, samt mellan oss och beställaren av informationsbroschyren samt utförandet av examensarbetet som en helhet.

6.1 Produktdiskussion

Som helhet är vi nöjda med produktens innehåll, design och layout, men möjligheter till vidareutveckling finns alltid. Produktens, d.v.s. informationsbroschyrens, uppbyggnad kunde eventuellt ha varit tydligare, och kunde eventuellt ha framkommit i kategorier enligt stödbehov, och inte enligt serviceproducenterna som det nu är. När denna brist märktes, lade vi till ett ”Sök enligt stödbehov” kapitel (se s. 91) i slutet på produkten, och vi är medvetna om att den kunde ha varit bättre att servicen presenterad skulle i sin helhet vara kategoriserad enligt de olika stödbehoven. Produkten kunde göras ännu mer tilltalande genom att det kunde läggas till bilder i den, och vidareutveckla designen, men detta blev ogjort på grund av att programmet vi använde var extremt tidskrävande att använda.

Som tidigare förklarat styrde socialpedagogiken produktutvecklingen. Den presenterade servicen fungerar i stora drag enligt lågröskelprincipen (jfr kapitel 4.3), då stödformer med låg tröskel är en av de viktigaste avgränsningarna av temat, och det som vi har fokus på även i innehållet av produkten. Lågröskelverksamheten står i centrum, då den främjar social delaktighet, med tanke på tillgång till service och på så sätt främjar möjligheterna till social delaktighet i samhället (jfr Leemann & Hämäläinen 2015, Hastrup et. al. 2016, Madsen 2006). Vi upplever att av de olika delarna av teoretiska referensramen står empowerment speciellt i en viktig roll i användningen av slutprodukten d.v.s. informationsbroschyren, och även i hur nyttig den slutliga produkten kommer att vara, eftersom professionellt bemötande i situationer där stödbehov upplevs spelar en stor roll i effektiviteten av servicen (jfr Rautio 2013, Laru et. al. 2013, Järvinen et. al. 2007, Cederlund & Berglund 2017). Föräldrarna som vänder sig till daghemspersonalen för stöd kan behöva hjälp med att känna att de har kontroll över sina liv och att de kan använda sig av olika stödinsatser för att förbättra familjens situation (jfr Askeheim & Starrin 2017, Eide & Eide 2014). Daghemspersonalen kan då med hjälp av informationsbroschyren ge information om de olika serviceformer som finns tillgängliga och ”empowra” föräldrarna att söka stöd från en passande serviceproducent. För att meddela detta tydligare, kunde vi eventuellt ha vidareutvecklat produkten så att den skulle ha innehållit en slags guide till hur produkten skall användas. Detta skulle ha gynnat vårt syfte även mer, eftersom målsättningen med arbetet som en helhet var att öka de professionellas kompetens och

kunskap om serviceformerna. Vi skulle även eventuellt ha kunnat ge verktyg till hur produkten optimalt kan och skall användas. Kopplingen till det socialpedagogiska perspektivet i produkten blev ganska ytligt och kunde göras tydligare, genom att man kunde tillägga text om det socialpedagogiska perspektivet mer djupgående t.ex. i informationsbroschyrens inledning.

Vi önskar att de professionella på Träskända daghem upplever produkten användarvänlig, d.v.s. att de inte tycker den är jobbig att använda. Ifall personalen upplever broschyren svår att använda, kan det hända att den inte tas fram även om den kunde behövas och därmed blir ineffektiv. För att motverka detta önskade sig beställaren att vi som sammanställare av informationen skulle komma till daghemmets personalmöte och presentera produkten. Tanken med detta var att på så sätt får personalen inte endast tillgång till fakta som presenteras, utan ett mer konkret grepp om ämnet, vilket antagligen gör informationsbroschyren mer bekant och att den på så sätt eventuellt blir mer använd. Produkten är förverkligad så att den kan editeras och uppdateras i framtiden, inte endast av oss utan även av daghemspersonalen. Med detta vill vi uppnå att informationsbroschyren uppdateras, och informationen som är presenterad är så aktuell som möjligt. En utmaning med produkten kommer att vara det att personalen på daghemmet måste vara medvetna om förändringar i servicesystemet, verksamheter och ha kunskap bl.a. om uppdateringar i kontaktuppgifterna för att kunna uppdatera dem i informationsbroschyren. Detta kan möjligtvis vara en fallgrop - ifall personalen använder föråldrad kunskap fungerar inte produkten enligt sitt syfte, och de som lider mest av detta är klienterna, d.v.s. föräldrarna med stödbehov. Vi kan inte veta att kommer den planerade uppdateringen att förverkligas, men vi önskar att det kommer att fungera smidigt och med jämna mellanrum. Över lag är vi nöjda med produkten; dess innehåll, design och layout. Vi önskar att vår beställare av arbetet, Träskända daghem, kommer att ha verklig nytta av informationsbroschyren och att den kommer att användas då behov uppstår.

6.2 Processdiskussion

Att arbeta med produkten var både intressant och tankeväckande. Vi blev positivt överraskade hur stor mängd service det finns tillgängligt för barnfamiljer, även som lågröskelverksamhet. Det som var oroväckande var att då vi sökte information till själva

produkten, fick vi flera gånger stöta på hur svårt det var att hitta aktuell fakta om olika verksamheter, och det kändes svårt att självständigt få fram information. Det skrevs t.ex. om kurser som egentligen inte ordnas för tillfället, och dessutom fanns det problem i förklaringarna om var olika former av service erbjuds, då en del av den erbjudna verksamheten för småbarnsfamiljer har flyttats eller förminskats p.g.a. problem med utrymmen och var verksamheten skall placeras. Detta upplevde vi som en väldigt stor brist, eftersom de som upplever stödbehov inte kanske har tillräckligt resurser, möjligheter eller kunskap att undersöka temat djupare (jfr Leemann & Hämäläinen 2015:1-3). Det vore önskvärt att informationen skulle finnas lätt till hands eftersom servicen borde vara lättillgänglig (se Aula et. al. 2016:14–16).

Fastän det till stor del är klart och tydligt etiksmässigt att t.ex. inte plagiera eller dra för mycket egna slutsatser, har det har varit överraskande svårt att genuint följa de etiska riktlinjerna. Det har krävts mycket tankearbete och reflektioner kring skriven text, för att vi kan känna oss självsäkra om att vi använt tillräckligt kvalitativ källgrund, att vi har respekterat de ursprungliga skribenterna med korrekta hänvisningar samt klargjort skillnaden mellan andrahandstext och våra egna texter. Vi upplever att vi lyckats följa de etiska riktlinjerna som krävs. I början av vår arbetsprocess stod fokus mer på själva teoridelen av examensarbetet, eftersom vi i samband med faktasökning och materialsamling stötte på fakta och detaljer som användes till att forma innehållet i examensarbete, samt styrde innehållet av produkten. På sätt och vis skedde processen alltså väldigt samtidigt - som två skilda processer i början, som sedan knöts ihop till en större helhet som passade ihop. Dessa två delar fungerade som vägledare för varandra, d.v.s. då det kändes svårt för oss att avgränsa arbetet eller fokusera på det väsentliga, fungerade produkten och teorin som stöd. Detta var en lite överraskande aspekt i arbetsprocessen, men väldigt viktig.

I bakgrundskapitlet i examensarbetet redogör vi för servicesystemet i Finland med tanke på föräldraskapsstödjande service och tar upp utvecklingen av föräldraskapsstödjande service på en samhällslig nivå (se kap. 2). När det skulle väljas hur brett och vilken service vi presenterar i examensarbetet, fick LAPE- projektet en stor roll. LAPE- projektets fokusering kom till oss från handledarens sida, som fungerade som en röd tråd i avgränsningen av området vi skulle diskutera, eftersom som tema är

föräldraskapsstödjande tjänster väldigt brett. Vi strävade efter att hålla fokus på den s.k. basservicen, som innehåller olika förebyggande service som t.ex. barn- och mödrarådgivning och småbarnspedagogik. Småbarnspedagogik upplevde vi som ett tema som måste tas upp lite mer noggrant, då beställaren av produkten erbjuder denna typ av verksamhet, så vi valde även att kort presentera fostringsgemenskap, då detta presenteras i bakgrunden för syftet av vårt examensarbete (se kap 2.2), samt är centralt för oss som socionomstuderande att ha kunskap om. Familjearbete upplevde vi centralt då vi visste att den kommer att spela stor roll i produkten, hemservice ville vi presentera som ett mer konkret hjälpmedel i vardagen och familjecenterverksamhet kändes viktigt eftersom den också stod i fokus inom LAPE- litteraturen. LAPE-projektets riktning och stöd till val av den presenterade servicen i teoridelen av examensarbetet påverkade både gynnande men också till viss mån missgynnande med tanke på hur produkten och den s.k. teorin står i balans i detta examensarbete. I litteraturen stötte vi flera gånger på påståenden om hur basservicen har roll som skyddande faktor och resurs för barnfamiljerna (jfr Hastrup et. al. 2016) så mycket av den presenterade fakta och även tidigare forskningen baserar sig på rådgivningsservice, småbarnsfostran och familjearbete, fastän i produkten står fokus främst på familjecenterverksamheten och presenterar mycket tredje sektorns roll som erbjudare. Detta kan även förklaras med teoretisk bakgrund, då det i samband med den poängteras hur tredje sektorn kompletterar basservicen (jfr Leemann & Hämäläinen 2015, Kekkonen et. al. 2011, Järvinen et. al. 2007).

Ett viktig diskussionsämne är att utgångspunkten till detta examensarbete som helhet är vårt påstående att vi har i arbetslivet stött på situationer där de professionella inte vet vart de ska hänvisa familjer. Detta är vår subjektiva åsikt och vi kan inte veta är det i allmänhet de professionellas åsikt som jobbar inom småbarnspedagogiken, och vår tidigare forskning lyfter inte heller fram just exakt denna aspekt. Vi upplever i varje fall att både beställarens intresse samt teoretisk bakgrund gällande stödbehov och de professionellas roll i erbjudande av service berättar att behov för produkten finns. (jfr Noppari 2006, Laru et. al. 2013, Rautio 2013) Målsättningen med den presenterade servicen - både i produkten och i teoridelen av arbetet - är till stor del för att möjliggöra eller främja barnfamiljernas delaktighet på en samhällelig nivå (jfr Leemann & Hämäläinen 2015, Hastrup et. al. 2016).

Den teoretiska referensramen för examensarbetet utgörs i stor grad av socialpedagogik, och teorin innehåller kort presentation om socialpedagogiken i allmänhet, fördjupande information om empowerment och lågtröskelverksamhet med fokus på delaktighet och inklusion. Vi upplever att dessa passar bra in på både slutprodukten och syftet. Stort fokus i teoretiska referensramen står på delaktighet, och vi upplever att det är kännetecknande för oss som socionomstuderanden. Dessutom står delaktighet i fokus då vi presenterar information och redskap åt de professionella för att kunna öka barnfamiljernas delaktighet i samhället (jfr Laru et. al. 2013, Cederlund & Berglund 2017). Innehållet i teoridelen av arbetet och produkten innehåller till största drag information om samma serviceproducenter och verksamheter, men det finns en tydlig obalans. Med obalans menar vi att t.ex. rådgivningen spelar en större roll i den teoretiska delen av examensarbetet, än i produkten. I produkten presenteras den kort med information om barnarådgivningen och familjerådgivningen. En av de största orsakerna till denna obalans är att olika tredje sektors medverkare är väldigt aktiva i Träskändaregionen – och har en stor roll som erbjudare av service. Avgränsningen av de olika serviceformerna var svårt, och vi fick lita mycket på handledarnas stöd och råd. Som en helhet kunde innehållet hänga även mer ihop, men det kunde väl sägas att till viss mån prioriterades helt enkelt nyttigheten av produkten över en bättre och omfattande balans mellan produkten och teoridelen.

I delen om tidigare forskning presenteras barnfamiljernas stödbehov ur både de professionellas och föräldrarnas synvinkel. Detta upplever vi att var nödvändigt, fastän de professionella är i första hand den egentliga målgruppen och användaren av vår produkt. Föräldrarna är de professionellas klienter och på sätt och vis styr behovet för produkten vi utfört, så därför var även föräldrarnas synvinkel viktigt att ha med. Forskningar som vi använde i kapitlet om tidigare forskning var alla gjorda och publicerade i Finland. Detta möjliggjorde att vi fick läsa om lokala och nationella forskningsresultat, vilka beskrev barnfamiljers situation och stödbehov i det finländska samhället. (se kap 3) Dessa resultat styrde oss och hjälpte oss att avgränsa innehållet i informationsbroschyren. Forskningar utomlands skulle antagligen ha gett oss bredare perspektiv på saker, men de finländska forskningsresultaten verkade mer relevanta med tanke på den stora uppmärksamheten på LAPE och aktuella informationen samt utveckling av servicen. I rapportdelen av examensarbetet ville vi presentera stigma kring

att söka hjälp, för att förklara hur stor roll de professionellas aktioner kan ha på föräldrar med stödbehov, samt hur både servicestrukturen och de professionellas bemötande står i stor roll i hur föräldrarna använder sig av den erbjudna servicen som finns tillgänglig. Vi märkte att kopplingen till stigma står kanske en aning löstryckt i hela arbetet, eftersom det inte diskuteras i slutprodukten. Vi upplever ändå att det finns behov för den synpunkten, då den reflekterar på sätt och vis kring behovet till produkten. Som vi många gånger nämnt, kom det fram att de professionellas bemötande har en stor roll vad det kommer till stöd (jfr Rautio 2013, Laru et. al. 2013, Järvinen et. al. 2007, Cederlund & Berglund 2017, Noppari 2006). Rädsla för stigmatisering, eller osäkerhet från föräldrarnas sida borde aktivt minskas från de professionellas sida (jfr Cederlund & Berglund 2017, Madsen 2006, Laru et. al. 2013).

Innehållet i teoridelen och produkten innehåller till största drag information om samma serviceproducent och verksamheter, men det finns en tydlig obalans. Med obalans menar vi att t.ex. rådgivningen spelar en större roll i den teoretiska delen av examensarbetet, än i produkten. I produkten presenteras den kort med information om barnrådgivningen och familjerådgivningen. En av de största orsakerna till denna obalans är att olika tredje sektors medverkare är väldigt aktiva i Träskändaregionen – och har en stor roll som serviceproducent. Avgränsningen av de olika serviceformerna var svårt, och vi fick lita mycket på handledarnas stöd och råd. Som en helhet kunde innehållet hänga även mer ihop, men det kunde väl sägas att till viss mån prioriterade helt enkelt nyttigheten av produkten över en bättre och omfattande balans mellan produkten och teoridelen.

Vi anser att metoden som vi valt för detta examensarbete var lämplig, eftersom syftet var att öka professionellas kunskap. Med en konkret produkt som en informationsbroschyr kan målsättningen för examensarbetet uppnås på en mer konkret nivå, vilket skulle vara betydligt svårare t.ex. med en litteraturundersökning. Som helhet, upplever vi att examensarbetet vi utfört är rätt arbetslivsrelevant, då den är beställd av en möjlig arbetsgivare på ett fält av socionomarbete vi båda har intresse att arbeta med. Vi har utfört produkten på ett sätt som kopplar ihop socionomperspektivet till arbetsfältet, och detta överskridande mellan studerande och arbetslivet var väldigt smidig. Samarbetet med beställaren fungerade bra - vi presenterade våra idéer åt vår kontaktperson på daghemmet och informerade henne om hur arbetet fortlöpte. Vi visade en testversion av slutprodukten

åt beställaren och tog emot tankar om hur den kunde förbättras, för att försäkra att beställaren har möjlighet till att få ge en lite mer konkret insats till slutprodukten. På detta sätt blev slutprodukten även mer lämplig och svarade bättre på beställarens behov.

Examensarbetsprocessen som helhet var lång men lärorik, både på en faktaökande kunskapsnivå, men också på en nivå av personlig och professionell tillväxt. Som metod var verksamhetsinriktat examensarbete nytt och spännande. Det var en slags process, enbart att läsa och lära sig om hur denna typ av examensarbete bör och lönar sig att utföras. Examensarbetsprocessen var i sin helhet krävande och det var många gånger vi kände oss helt förtvivlade, men med varje steg framåt fick vi ny motivation till att få examensarbetet slutfört. Innehållsmässigt har vi lärt oss mycket om det finländska samhällets servicesystem. Vi har läst om olika serviceformer- och producenter och om utvecklingsplaner på samhälls- samt lokal nivå, och tillämpat dem i produkten och examensarbetet som en helhet. Lyckades vi besvara vår frågeställning? Jo, till en del. Vi hittade olika tjänster och serviceformer samt serviceproducenter att presentera i produkten, men kopplingen till vår teoretiska referensram blev en aning för ytlig. Att synliggöra det socialpedagogiska perspektivet, samt empowerment, i slutprodukten var utmanande och kopplingen är inte tillräckligt synlig.

Att arbeta som par med detta examensarbete har också varit en lärorik upplevelse, som har utvecklat vår professionella kompetens med tanke på samarbete och mer långvariga projektarbeten. Båda skribenterna har bidragit med lika stor arbetsinsats. Vi delade upp arbetsuppgifter bland oss, men båda arbetade med innehållet i varje kapitel samt all slutlig text lästes igenom av båda skribenterna och sedan diskuterades tillsammans. Eftersom vi jobbade mycket på distans och såg varandra sällan ansikte-till-ansikte, skickade vi alla texter fram och tillbaka till varandra frekvent. Att arbeta på distans var ibland väldigt svårt, men vi upplever att vi klarade oss bra tack vare den goda kontakten och respekten vi hade mellan oss två. Vi har tagit varandra i beaktande samt uppmuntrat och stött varandra under processen, och upplevt att vi kunnat vara ärliga med varandra och vara öppna för att ge och motta konstruktiv kritik gällande arbetet och innehållet. Det har även varit viktigt att vi har kunnat hålla upp gott humör och ibland ta pauser då allt har känts för tungt. Även om vi har haft stunder där allt har känts oöverkomligt och vi tyckt att vi inte klarar av det, har hela processen varit intressant och givande. Vi är speciellt nöjda

med mottagningen som produkten fick av beställaren, och hur beställaren verkligen vill hålla produkten i liv i framtiden genom att uppdatera informationen i den.

Det är ytterst viktigt att servicesystemet utvecklas så att det svarar aktuellt på stödbehoven som finns (se Helsingin Sanomat 2017, Viljamaa 2003, Häggman-Laitila & Pietilä 2007). Som förslag till vidare forskning, föreslår vi forskning och utredning om servicestrukturens tillräcklighet, och hur den kan vidare utvecklas. Dessutom upplever vi att forskning kring daghemspersonalens kunskap gällande stöd till föräldraskapet skulle vara nyttigt. I den tidigare forskning vi läst oss in på kommer det inte fram hur kompetenta personalen upplever sig vara som stödgivare, eller i att hänvisa familjer mot vidare serviceproducenter. Genom fortsatt forskning kunde man få en mer realistisk bild om de professionellas kunskap inom ramen för föräldraskapsstödjande service. Fortsatt forskning skulle även kunna ske i form av vidare utveckling av informationsbroschyren vi producerat eller utveckling av liknande produkter på olika orter i Finland. På så sätt skulle liknande hjälpmedel, för att öka kunskap om servicestrukturen inom ramen för stöd till föräldraskapet, verka på större område. Detta skulle eventuell kunna förverkligas med hjälp av skolningar där daghemspersonal skulle få information om den regionala servicestrukturen och serviceproducenterna, samt hur de professionella skall bemöta och hjälpa familjer som är i behov för mer stöd.

KÄLLOR

- Arcada, 2018, *GOD VETENSKAPLIG PRAXIS I STUDIER VID ARCADA*. Tillgänglig: https://start.arcada.fi/sites/default/files/dokument/ovriga%20dokument/god_veten_skaplig_praxis_i_studier_vid_arcada.pdf Hämtad: 21.9.2018
- Askheim, O-P. & Starrin, B., 2007, *Empowerment – I teori och praktik*, Gleerups Utbildning AB.
- Aula, M., Juurikkala, V., Kalmari, H., Kaukonen, P., Lavikainen, M. & Pelkonen, M., 2016, *Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma*, Social- och hälsovårdsministeriet, Helsingfors. Tillgänglig: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74904/Rap_ja_muist_29_2016.pdf?sequence=1 Hämtad: 16.8.2017
- Barnskyddslag 417/2007, Finlands författningssamling. Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070417> Hämtad: 15.2.2018
- Cederlund, C. & Berglung, S A., 2017, *Socialpedagogik – pedagogiskt socialt arbete*, 2:a upplagan, Liber AB, Malmö.
- Eide, T. & Eide, H., 2014, *Kommunikation i praktiken – relationer, samspel och etik inom socialt arbete, vård och omsorg*, Liber AB, Malmö.
- Evangelisk-Lutherska kyrkan i Finland, 2018. *Vem kan hjälpa mig?* Tillgänglig: <https://evl.fi/stod-och-hjalp/vem-kan-hjalpa-mig-> Hämtad: 21.2.2018
- Finlands grundlag 731/1999, Finlands författningssamling. Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1999/19990731> Hämtad: 5.4.2018
- Folkhälsan, 2018. *Föräldrar – För dig som har barn*. Tillgänglig: <https://www.folkhalsan.fi/barn/foraldrar/> Hämtad: 21.2.2018
- Forskningsetiska delegationen, 2012, *God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland*. Tillgänglig: http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf Hämtad: 7.1.2018
- Halme, N., Vuorisalmi, M. & Perälä, M-L., 2014, *Tuki, osallisuus ja yhteistoiminta lasten ja perheiden palveluissa – Työntekijöiden näkökulma*, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Helsingfors.
- Halme, N., Kekkonen, M. & Perälä, M-L., 2012, *Perhekeskukset Suomessa. Palvelut, yhteistoiminta ja johtaminen*, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Helsingfors.
- Halme, N. & Perälä, M-L. 2014. *Lapsiperheiden huolet ja avunsaanti*. I: Lammi-Taskula, J. & Karvonen, S. (red.), *Lapsiperheiden hyvinvointi 2014*. Social- och hälsovårdsministeriet, Helsingfors, s. 216-226.

- Hastrup, A., Paavilainen, E., Kekkonen, M., Leikas, T., Kivineva, E., Pihlajamäki, V. & Lepistö, E., 2016, *Perhekeskus lasten ja perheiden palveluiden tarjoajana - Kehittämisprosessi JIK-kuntayhtymä*, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsingfors.
- Helminen, J., 2006, *Onnen kehto vai kurjuuden alho? Suomalaisten lapsiperheiden arjen kurjistumisesta*. I: Helminen, J. (red.), *Elämä koettelee, tuki kannattelee*. Sosiaali- ja terveysalan työ monimuotoisissa perhesuhteissa. WS Bookwell Oy, Juva, s. 15-36.
- Helsingin Sanomat. 2017, *Lasten ja nuorten hyvinvoinnin rakentamisessa on tarvetta uusille työkaluille*, Helsingin Sanomat, 21.11.2017. Tillgänglig: <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000005457300.html> Hämtad: 16.11.2018
- von Herten, M. & Stolt, K. (red.), 2018, *Skrivguide 2018 Version 3.0*. Tillgänglig: https://start.arcada.fi/sites/default/files/dokument/examensarbete/skrivguiden_2018.pdf Hämtad: 21.9.2018
- Huhtinen, U., 2014, *Matalakynnys – kynnyksetön – oveton*. Helsinki NMKY. Tillgänglig: <https://www.innokyla.fi/documents/443648/219934dd-b622-48c8-92b3-caab9720a3e6> Hämtad: 12.2.2018
- Häggman-Laitila, A. & Pietilä, A-M., 2007, *Lapsiperheiden terveyttä edistävä tuki ja sen lähtökohdat: Katsaus kehittämiskohteisiin ja jatkotutkimusaiheisiin*. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti 2007: 44, s. 47–62.
- Hälsa- och sjukvårdslag 1326/2010, Finlands författningssamling. Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2010/20101326#L2P15> Hämtad: 14.2.2018
- Institutet för hälsa och välfärd, 2017a, *Osallisuus*. Tillgänglig: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus> Hämtad: 24.9.2018
- Institutet för hälsa och välfärd, 2017b, *Barnets och familjens delaktighet*. Tillgänglig: <https://thl.fi/sv/web/handbok-for-handikappservice/barn-familjer/barnets-rattigheter/barnets-och-familjens-delaktighet> Hämtad: 24.9.2018
- Isola, A-M., Kaartinen, H., Leemann, L., Lääperi, R., Schneider, T., Valtari, S. & Ketotokoi, A., 2017, *Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa*, Institutet för hälsa och välfärd, Helsingfors.
- Juliusdottir, S. & Karlsdottir, E., 2011, *Barn- och familjeservice i det isländska välfärdsystemet*. I: Kekkonen, M., Montonen, M. & Viitala, R. (red.), *Familjecenter i Norden - en resurs för barn och familjer*, Nordiska ministerrådet, Köpenhamn, s. 36-39.
- Järvinen, R., Lankinen, A., Taajamo, T., Veistila, M. & Virolainen, A., 2007, *Perheen parhaaksi. Perhetyön arkea*. Edita Publishing Oy, Helsingfors.

- Jääskeläinen, I., 2006, Osallisuus hyvän elämän mahdollistajana, Lapset, nuoret ja perheet seurakuntien tekemässä työssä. I: Helminen, J. (red.), *Elämä koettelee, tuki kannattelee, Sosiaali- ja terveysalan työ monimuotoisissa perhesuhteissa*. WS Bookwell Oy, Juva, s. 91-116.
- Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta: Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Stakes, Helsingfors.
- Kekkonen, M., Montonen, M. & Viitala, R., 2011, *Familjecenter i Norden - en resurs för barn och familjer*, Köpenhamn: Nordiska ministerrådet,
- Kopiraitti, 2013a, *Mitä tekijänoikeus on*. Tillgänglig: <http://kopiraitti.fi/tekijanoikeuden-abc/mita-tekijanoikeus-on/> Hämtad: 17.2.2018
- Kopiraitti, 2013b, *Mitä tekijänoikeussuoja tarkoittaa*. Tillgänglig: <http://kopiraitti.fi/tekijanoikeuden-abc/mita-tekijanoikeussuoja-tarκοittaa/> Hämtad: 17.2.2018
- Kummel-Myrskog, P., 2009, Diakoniarbetet i Borgå stift. I: Kummel-Myrskog, P., Sarelin, B. & Ekstrand, S. (red.), *Där nöden är störst – En introduktion i diakoni ur finländsk synvinkel*, Kyrkostyrelsen, Helsingfors, s. 200-233
- Kurki, L. & Nivala, L., 2006, *Hyvä ihminen ja kunnan kansalainen - johdatus kansalaisuuden sosiaalipedagogiikkaan*, Tampereen University Press, Tammerfors.
- Lag om småbarnspedagogik 36/1973, Finlands författningssamling. Tillgänglig: <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1973/19730036> Hämtad: 15.2.2018
- Leemann, L. & Hämäläinen, R-M., 2015, *Matalan kynnyksen palvelut. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra)*. Institutet för hälsa och välfärd. Tillgänglig: https://thl.fi/documents/966696/3775621/Tietopaketti_Matalan_Kynnyksen_Palvelut.pdf/97b1aef8-b8ca-4ec3-ac4c-b80d3e754cec Hämtad: 12.2.2018
- Madsen, B., 2006, *Socialpedagogik. Intergration och inklusion i det moderna samhället*. Studentlitteratur, Lund.
- Malkavaara, M., 2009, Den finländska diakonins historia och nuläge. I: Kummel-Myrskog, P., Sarelin, B. & Ekstrand, S. (red.), *Där nöden är störst – En introduktion i diakoni ur finländsk synvinkel*, Kyrkostyrelsen, Helsingfors, s. 30-80.
- MLL, 2016, *Mitä kuuluu, vanhempi? –kysely – 0-3 –vuotiaiden lasten vanhempien vastausten yhteenveto*, Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Tillgänglig: <https://tapaninkyla-mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/f291207c37369af8aaecc2e387023f0e/1518636301/applicatio>

n/pdf/229797/Mit%C3%A4%20kuuluu%20vanhempi%20-yhteenvedo%20-3v.pdf Hämtad: 14.2.2018

- MLL, 2017a, *Information om Mannerheims Barnskyddsförbund*. Tillgänglig: <https://www.mll.fi/tietoa-mllsta/information-om-mannerheims-barnskyddsforbund/> Hämtad: 6.1.2018
- MLL, 2017b, Vertaisryhmät. Tillgänglig: <https://www.mll.fi/vanhemmille/toimintalapsiperheille/vertaisryhmat/> Hämtad: 6.1.2018
- Moula, A. (red.), 2009, *Empowermentorienterat socialt arbete*, Studentlitteratur, Lund.
- Noppiari, E., 2006, Leiman antajat ja kantajat, Ajatuksia leimasta ja leimaamisesta asiakaslähtöisessä ja terveyttä edistävässä perhetyössä. I: Helminen, J. (red.), *Elämä koettelee, tuki kannattelee. Sosiaali- ja terveysalan työ monimuotoisissa perhesuhteissa*, WS Bookwell Oy, Juva, s. 171-199.
- Laine, A., Ruishalme O., Salervo, P., Sive, T. & Välimäki, P. 2012, *Opi ja ohjaa sosiaali- ja terveysalalla*. 9.-10. uppl. Sanoma Pro Oy, Helsingfors.
- Laru, S., Riihonen, R. & Tuukkanen, K., 2013, Perhe osana varhaiskasvatusta. I: Oulasmaa, M. & Riihonen, R. (red.), *Ammattikasvattajan kielletyt tunteet*. VL Markkinointi Oy, Helsingfors, s. 47-63
- Perälä, M-L., Halme, N. & Kanste, O., 2014, Lapsiperheiden kokemus palvelujen saatavuudesta ja tuen riittävydestä. I: Lammi-Taskula, J. & Karvonen, S. (red.), *Lapsiperheiden hyvinvointi 2014*, Social- och hälsovårdsministeriet, Helsingfors, s. 228-239
- Perälä, M-L., Salonen, A., Halme, N. & Nykänen, S., 2011, *Miten lasten ja perheiden palvelut vastaavat tarpeita? Vanhempien näkökulma*, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsingfors.
- Pietilä-Hella, R., 2006, Perhekeskus – Kohtaamisen tila ja paikka. I: Helminen, J. (red.), *Elämä koettelee, tuki kannattelee. Sosiaali- ja terveysalan työ monimuotoisissa perhesuhteissa*, WS Bookwell Oy, Juva, s. 63-78
- Rautio, S., 2016, *Neuvolan perhetyö vanhemmuuden varhaisena tukena ja yhteistyönä*. University of Jyväskylä, Jyväskylä.
- Rautio, S., 2013, *Parents experiences of early support*. Scandinavian Journal of Caring Sciences 27, (4): 927–934.
- Silius-Ahonen, E. & Haldin, D., 2014, *Om verksamhetsinriktade examensarbeten*. Arcada.
- Social- och hälsovårdsministeriet, 2017, *Stöd till föräldrar hjälper familjen framåt*, Social- och hälsovårdsministeriet. Tillgänglig: <http://stm.fi/sv/artikeln/>

/asset_publisher/vanhemmille-annettu-tuki-auttaa-perhetta-eteenpain Hämtad:
5.3.2018

Social- och hälsovårdsministeriet, 2016, *Spetsprojekt - Program för utveckling av barn- och familjetjänste – Utkast till projektplan 8.3.2016 (FINAL)*. Tillgänglig:
http://stm.fi/documents/1271139/1953486/Hankesuunnitelma_FINAL_080316_SV.pdf/28fd4c38-a638-4017-b6be-bb121c44886a Hämtad: 3.3.2018

Social- och hälsovårdsministeriet, 2014, *Socialvårdslagen ökar lågröskeltjänsterna*. Tillgänglig:
http://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/sosiaalihuoltolaki-lisaa-matalan-kynnyksen-palvelu-1?_101_INSTANCE_yr7QpNmlJmSj_languageId=sv_SE Hämtad: 5.4.2018

Socialvårdslag 1301/2014, Finlands författningssamling. Tillgänglig:
<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2014/20141301> Hämtad: 15.2.2018

Tirkkonen, T., 2018, *Perhetyö*. Institutet för hälsa och välfärd. Tillgänglig:
<https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/sosiaalipalvelut/perhetyo> Hämtad: 15.2.2018

Viljamaa, M-L., 2003, *Neuvola tänään ja huomenna. Vanhemmuuden tukeminen, perhekeskeisyys ja vertaistuki*. Jyväskylä University Printing House, Jyväskylä.

Vilka, H. & Airaksinen, T., 2003, *Toiminnallinen opinnäytetyö*, Tammi, Jyväskylä.

***STÖD FÖR
BARNFAMILJER***

INFORMATIONSBROSCHYR

TRÄSKÄNDA DAGHEM
2018

(2/27)

Ida-Cecilia Strandberg
Maria Nyqvist

Inledning

Denna informationsbroschyr är producerad som en del av ett examensarbete inom det sociala området. Träskända daghem har fungerat som beställare för arbetet och slutprodukten för examensarbetet skall fungera som ett hjälpmedel för de professionella på daghemmet.

I informationsbroschyren presenteras de olika föräldraskapsstödande tjänster och serviceformer som finns tillgängliga för barnfamiljer i Träskändaregionen. Daghemmet är för många föräldrar det stället där de kan fråga råd och stöd från, men ibland kan daghemspersonalen känna att de inte har svar till alla frågor. I en sådan situation bör de professionella på daghemmet kunna hänvisa familjen med stödbehov vidare till en lämplig serviceproducent. Med denna informationsbroschyr vill vi hjälpa daghemspersonalen att göra det, och öka personalens kunskap om de tillgängliga tjänsterna som erbjuds som stöd för barnfamiljer. Daghemspersonalen kan plocka fram denna informationsbroschyr då det uppstår situationer där föräldrarna undrar vart de kan vända sig då de upplever att de behöver stöd i vardagen.

Fokus i denna informationsbroschyr ligger på lättillgänglig lågtröskelservice. Servicen ingår därmed i den så kallade basservicen och familjen behöver nödvändigtvis inte klientskap hos barnskyddet för att få stöd. Syftet med lågtröskelservice är att tröskeln till att söka hjälp skall vara så låg som möjligt. Tillgång till service är en viktig del av social delaktighet och målsättningen med denna informationsbroschyr är att vara till nytta i främjande av delaktighet.

(4/27)

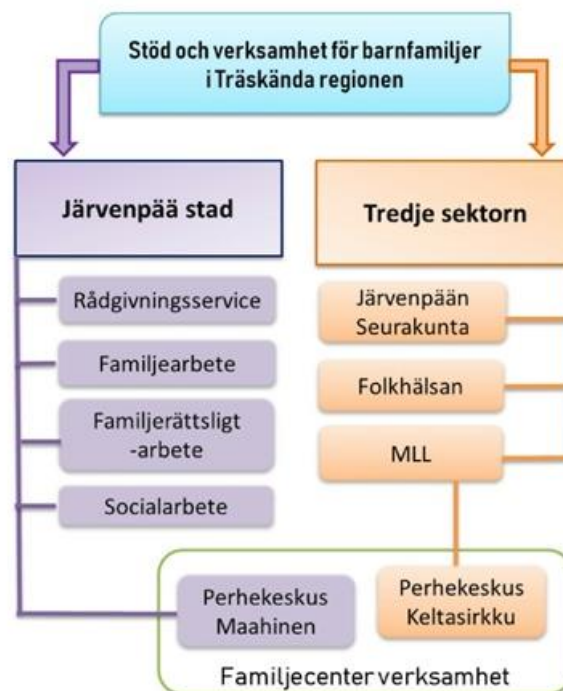
Innehåll

Serviceuppbyggnaden.....	2
Familjecenter verksamhet.....	3
Perhekeskus Maahinen.....	4
Perhekeskus Keltasirkku.....	6
Träskända stads service.....	8
Rågivningsservice.....	9
Familjearbete.....	10
Familjerättsliga arbetet.....	10
Socialarbete för barnfamiljer.....	12
Tredje sektorns verksamhet.....	13
Järvenpään Seurakunta.....	14
MLL.....	16
Folkhälsan.....	20
Sök service enligt stödbehov.....	23

Serviceuppbyggnaden

Denna bild redogör för serviceuppbyggnaden av den service som erbjuds som stöd till föräldraskapet i Träskänd regionen. Eftersom Träskända är väldigt finskspråkigt, kommer all service namnges även på finska, för att underlätta möjlig vidareforskning om verksamheten.

Familjecenterverksamhet

Med denna bild klargörs vilka familjecenter det finns i Träskända regionen och kontaktuppgifterna till familjecentren är framlagda.

Perhekeskus Maahinen

Familjecentret Maahinen (finska Perhekeskus Maahinen) erbjuder flera olika stödformer för barnfamiljer: klubbverksamhet och olika kamratsstödsgrupper, öppen småbarnsfostran och dessutom lågtröskel familjearbete. Maahinen har sin verksamhet på själva familjecentret i stadsdelen Jamppa (Naavatie 1) och dessutom i Arkki (Wärtsilänkatu 8 A) och Juhani Aho -lekiparken (Järvipuistonkatu 9). Exempel på verksamhet är musikklubben MaahisMusa, taaperoiden touhutupa, Vahvuutta Vanhemmuuteen-verksamheten, Yhden vanhemman perheet –gruppen, m.fl. En del av verksamheten är öppen och kontinuerlig, vissa mer kursliknande och en del kräver anmälan för deltagande. Själva familjecentret har lekrum och lekplats, vilka är öppna för alla måndagar till torsdagar mellan 9.00-16.30 och fredagar 9.00-14.00. Juhani Aho lekiparken är även öppen tisdagar till fredagar mellan 9.00-11.30.

Familjehandledning

I familjecentret Maahinen ordnas även verksamhet som kallas "Perhekoulu", alltså en sorts familjehandledning, vilken är riktad för 3-10 åriga barn med beteendestörningar, deras familjer och professionella som arbetar med barn med beteendestörningar. Verksamhetens syfte är att erbjuda coping strategier för att främja vardagen. Professionella som arbetar med barn med beteendestörningar får ifrån verksamheten kunskap om och förståelse gentemot beteendestörningar, samt verktyg till att handleda barn med beteendestörningar. De deltagande föräldrarna får möjligheten att få en mer positiv inställning och förståelse för beteendestörningar, kamratsstöd av andra vuxna i samma situation och verktyg till handledning som stöd mot förbättrat beteende.

För mer information om Perhekoulu-verksamheten kontakta
Sari Paatero (Perhekeskus Maahinen) tel. 040 315 2147
Anne Leppänen (specialbarntädgårdslärare) tel. 040 315 2780

Familjearbete

Familjecentret Maahinen erbjuder även familjearbete (på finska Perhekeskuksen perhetyö) vilket är avgiftsfritt arbete för att stödja och fungera som stöd i föräldraskapet. Familjearbetet är planmässigt, målinriktat och tidsbundet, och målen värderas tillsammans med klienten. Klientskapet kan börja från föräldrarnas egen önskan, eller via rådgivningen, familjerådgivningen eller småbarnsfostran. Verksamheten förverkligas med överrenskomna träffar med föräldrarna och möjligtvis barnen, och träffarna ordnas oftast hemma hos familjen eller på familjecentret. Under träffarna kan det diskuteras kring teman föräldraskap, barnens utveckling och även möjliga problemsituationer inom familjen. Diskussionsämnen är teman som föräldrarna eller de olika samarbetsparterna (t.ex. rådgivningen eller småbarnsfostran) lyfter fram.

För mer information om verksamheten kontakta:
Sanna Jokinen tel. 040 315 2947

Hemservice

Hemservice för barnfamiljer (Lapsiperheiden kotipalvelu) är en del av perhekeskus Maahinens verksamhet, och det är förebyggande familjearbete med målsättning att stöda och främja barnfamiljer i vardagen. Hemservice är avgiftsbelagt, och erbjuder hjälp med hushållsarbeten, vård av barn, hjälp och stöd till föräldraskapet och fostran samt i andra funktioner som tillhör det vardagliga livet. Hemservice kan erbjudas då det sker förändringar i livssituationer, och då utmaningar uppstår. Exempel på sådana situationer är:

- Förändringar i familjens situation (graviditet, barn föddes, skilsmässa)
- Flerlingsfamiljer
- Då barnen eller föräldrarna upplever problem med hälsan eller funktionsförmågan
- Utmattning

För mer information om hemservice kontakta:
Sanna Jokinen och Juha Särkkä tel. 040 315 2947
(Ti och To kl. 10.00-12.00)

Perhekeskus Keltasirkku

Mannerheims barnskyddförbundets (MLL - Mannerheimin lastensuojeluliitto) familjecenter Keltasirkku (Myllytie 1) är en öppen mötesplats för barn och föräldrar. Vem som helst kan stiga in med sina barn och tillbringa tid och njuta av husets utbud på vardagar mellan kl. 9.00-15.00. Åt barnen finns det olika lekar och sysselsättningar, och föräldrarna får en paus från vardagen och har möjlighet att diskutera med andra föräldrar över en kopp kaffe.

Familjecentret Keltasirkku har ett veckoprogram och för alla dagar finns det någon planerad aktivitet. Det kan handla om att baka eller laga mat tillsammans, musikstunder, öppen och styrd lek samt gästföreläsare med diskussion om bl.a. föräldraskap och barnets utveckling. Det ordnas också olika speciella evenemang och det kommer ibland sakkunniga på besök. Verksamheten är kostnadsfri förutom kafeterians produkter (förmånliga priser). I köket kan man också värma egen vägkost och låna husets kärl.

Exempel på ordnad verksamhet är t.ex. familjecafé och pappa-barn-verksamhet, där man stöder växelverkan mellan pappa och barn. Mer om dessa kan du läsa på sida 16 där det presenteras mera om MLLs verksamhet, och även mer information om Perhekeskus Keltasirkkus verksamhet i Träskända som helhet hittas på deras hemsida www.uudenmaanpiiri.mll.fi/perheille/keltasirkku-jarvenpaa och på Facebook www.facebook.com/PerhetupaKeltasirkkuMLL

För mer information kan man även kontakta Kari Koponen som är koordinator för MLL familjeverksamhet i Nyland
tel. 044 540 9980
kari.koponen@mll.fi eller keltasirkku.uusimaa@mll.fi

Perhekeskus Polle kommer att öppna bredare verksamhet 2019.

Träskända stad

Med denna bild klargörs Träskända stads föräldrastödjande service för barnfamiljer.

Rådgivningsservice

Vid oro kring barns utveckling och tillväxt kan man kontakta sin personliga hälsovårdare i barnrådgivningen (Lastenneuvola) som kan kontaktas per telefon, varje vardag mellan 12.00-13.00.

Barnrådgivningen följer barnets uppväxt och stöder familjer med frågor kring fostran, föräldraskapet och parförhållandet.

I Träskända finns fyra olika mödra- och barnrådgivningsenheten (Pollen Neuvola, JUSTin Neuvola, Jampan Neuvola och Perhekeskus Maahisen Neuvola). Ifall det finns osäkerhet om vem den egna hälsovårdaren är, eller till vilken rådgivningsmottagning familjen har klientskap hos, kan detta tas reda på Järvenpää stads internetsidor (jarvenpaa.fi under kategorin perheiden palvelut och neuvolat). Där hittas ett dokument där namn och kontaktuppgifter till personliga hälsovårdaren kan sökas enligt familjens gatuadress.

Familjerådgivning

Familjerådgivningen (på finska Perheneuvola) erbjuder stöd till barnfamiljer med barn upp till 12 års ålder. Servicen är kostnadsfri, konfidentiell och varje familjs situation bemöts och stöds individuellt.

På familjerådgivningen arbetar familjeterapeuter och psykologer.

Familjerådgivningen hjälper med stöd till barnens uppväxt och utveckling, och flera olika problem som påverkar familjernas vardag.

Exempel på situationer där familjerådgivningen kan vara till hjälp:

- frågor kring fostran
- stöd till bättre växelverkan mellan barn och föräldrar
- krisituationer i familjer
- stöd till parförhållandet, då problemen påverkar barnen
- oro om barns beteende eller mental hälsa

Kontaktuppgifter till Familjerådgivningen (Perheneuvola)

Myllytie 1 (4:e våningen), 04410 Träskända

tel. 040 315 2776 (telefontid onsdag och fredag kl. 10.00-12.00)

Familjearbete

Familjearbetet i Träskända stads Perhetyöyksikkö innehåller familjehandledare och socialarbetare som erbjuder både tidigt stöd och rehabiliterande stöd åt familjer med större problem i vardagen samt stöd i att främja barnfamiljers växelverkan. Arbetet är respektfullt, dialogiskt samt öppet, och arbetsmetoderna innehåller inte endast diskussion utan även kreativa metoder, musik, olika funktionella arbetssätt o.s.v.

För mer information kontakta:

Perhetyöyksikkö

Yhteiskouluntie 13, 4:e våningen, 04400 Träskända

Marja Häyhä (enhetschef) tel. 040 315 2548

eller

Anni Sihvonen (ansvarig handledare) tel. 040 315 3595

Familjerättsliga arbetet

Den familjerättsliga enheten (Perheoikeudellinen yksikkö) hjälper familjer bl.a. med frågor kring vårdnadsskap, barnets boende, umgängesrätt, förstärkande av faderskapet, underhåll m.m.

Dessutom ordnas det medling i familjefrågor, utarbetas av domstolen begärda utredningar över omständigheter gällande barnets vård och umgängesrätt, samt ordnas övervakat och stött umgänge och övervakade byten. Familjerättsliga enheten befinner sig på Mannilantie 4, 04400 Träskända.

Vid **skilsmässa** måste föräldrarna fundera på många saker, bl.a. barnets *boende*. De måste för det första komma överens om vilken av föräldrarna barnet ska bo hos. Barnet har rätt att träffa och hålla kontakt med den föräldern som barnet inte bor hos. Det finns många praktiska saker man måste tänka på när man funderar var barnet skall bo. Barnet kan också bo lika mycket hos båda föräldrarna, men kan bara vara skriven hos någondera. Om barnet bor växelvis hos föräldrarna måste man ta i beaktande barnets ålder och utveckling, läget på föräldrarnas hem, dvs. hur långt de är från varandra och hur lång väg det är till daghemmet eller skolan. Det är önskvärt att barnets liv ändras så lite som möjligt oberoende av föräldrarnas separation. Med lite äldre barn gäller det också att ta barnets egna åsikter i beaktande. Det krävs flexibilitet och samarbete av föräldrarna och barnets behov skall fungera som utgångspunkt då barnet bor växelvis hos föräldrarna, inte t.ex. föräldrarnas ekonomiska intressen. Var barnet är bosatt, kommer att påverka bland annat barnets vårdplats och skoldistrikt. Då bostadstillägg och barnbidrag beviljas kan barnet bara uppmärksammas i ett hushåll.

En annan sak som dyker upp under skilsmässor är *umgängesrätt*. Föräldrarna kan sinsemellan bestämma om barnets boende och umgängesrätt eller ingå ett avtal hos barnatillsyningsmannen. Ifall föräldrarna inte kan komma överens om umgängesrätt och vem barnet ska bo hos, kan de gå till medling i familjefrågor eller föra saken till domstolen. Om föräldern med umgängesrätt inte är kapabel att ta hand om barnet, kan det ordnas stödda eller övervakade träffar. Mer information om detta kan fås från familjerättsliga enheten.

Träff med barnatillsyningsmännen och socialarbetarna enbart med tidsbeställning.

För att kontakta enheten:
tel. 040 315 2396

(tidsbeställning må-on kl. 9.00-10.00 och kl. 13.00-14.00 samt to-fre 9.00-10.00)

Rådgivning, information och stöd i skilsmässosituationer ordnas inte enbart i familjerättsliga enheten utan även på Familjecentret Maahinen och Familjecentret Keltasirkku. För mer information kontakta:

*Perhekeskus Maahinen
tel. 040 315 2149 (kontoret)
Perhekeskus Keltasirkku
tel. 044 540 9980 (Kari Koponen)*

Socialarbete för barnfamiljer

Socialjouren och utredningsenheten av socialarbete för familjer kan kontaktas för att utreda eventuella av stödbehov, för att göra barnskyddsanmälan eller vid behov för handledning eller konsultation kring dessa teman. Man kan ta kontakt skriftligt eller muntligt. Gällande stöd till familjer med barn under skolåldern, utredning av stödbehov och behov för handledning kring temat kontakta:

Perhekeskus Maahinen
(Naavatie 1, 04440 Träskända)
tel. 040 315 2149 (kontorinumret) eller
Sari Paatero tel. 040 315 2147 (ansvarig för
familjecenterverksamheten)

Icke-brådskande skriftliga kontaktanden och barnskyddsanmälan riktas till utredningsenheten av socialarbete för barnfamiljer (Perhesosiaalityön selvitysyksikkö).

Yhteiskouluntie 13 (4 .våningen), 04400 Träskända

I mer brådskade situationer och för muntlig kontakt kan man kontakta Träskända socialjour (Järvenpään sosiaalipäivystys)

Må-To 8.00-15.00

Fre 8.00-13.00

tel. 040 315 2793

eller

Mellersta Nylands socialjour (Keski-Uudenmaan sosiaalipäivystys)

Må-Fre 15.00-20.00

Lö och Sö 12.00-20.00

tel. p. 040 315 3970

Vid akutsituationer kontaktas nödnumret 112

Tredje sektorns service

I denna bild presenteras service erbjudare och medverkare inom tredje sektorn och deras kontaktuppgifter.

Järvenpään Seurakunta

Träskända församling (Järvenpään Seurakunta) erbjuder konfidentiell familjerådgivning (Seurakunnan perhetyö) och diskussionshjälp i frågor kring familjelivet samt parförhållandet. Det erbjuds även hjälp i krissituationer. Till församlingens familjerådgivning kan man komma ensam eller tillsammans med en eller flera familjemedlemmar. Församlingens familjerådgivning arbetar dialogiskt, terapeutiskt samt själavårdande.

För mer information om familjerådgivningsverksamheten kontakta:
Seurakunnan perhetyö (Kirkkotie 1, 04410 Träskända)
tel. 050 42 88 150 eller 09 280 322

Träskända församling arrangerar evenemang och klubbar för barn och barnfamiljer. Verksamheten består av mångsidigt program, bland annat av lek, sång och trevlig samvaro. Under vardagarna ordnas bl.a. olika sorters familjecaféer och klubbar så som Liikkuva perhekerho, Turinatupa, Torstai tuokio, Taapero-kerho, Aamukaffet, flera olika Tapaamistupa klubbar i olika klocktider och olika lokaler m.fl. Klubbverksamheten ordnas i sju olika lokaler runt om i Träskända. Verksamheterna är till största dels kostnadsfria, och flesta är öppen verksamhet. De flesta av församlingens olika verksamheter ordnas under dagstid, men på nästa sida (sid 15) finns exempel på klubbverksamhet som ordnas under kvällstid och på veckoslutet.

Träskända församling arrangerar även läger för barn och barnfamiljer. På lägren får man röra på sig, leka, berätta sagor, pyssla, sjunga, simma, tystna, äta och ha trevligt tillsammans.

Församlingens klubbverksamhet

Klubbverksamhet som ordnas under kvällstid och på veckoslutet:

Olohuone i Kirkonkulma – Kvällsverksamhet och kvällsmål för hela familjen. kl. 17.30
Kirkkotie 1, 04401 Träskända

Pienoisrautatiekerho i Vanhakirkko – Vuxna och barn får spendera tid och bygga modelljärnvägar tillsammans. kl. 18.00
Kirkkotie 2, 04401 Träskända

Iltamusakerho i Laurilan seurakuntakoti – Musikklubb för barnfamiljer med barn under skolålder. kl. 18.00
Riihitie 2, 04410 Träskända

Mer information och detaljer om församlingens klubbverksamhet, läger och verksamheten i sin helhet hittas på hemsidan
<http://www.jarvenpaanseurakunta.fi/>

På Träskända församlings Facebook sida finns också aktuell information om församlingens verksamhet för barnfamiljer
<https://www.facebook.com/LapsetJaPerheet/>

MLL:s verksamhet

Mannerheims Barnskyddsförbund (MLL) är medborgarorganisation öppen för vem som helt och är en stor serviceproducent inom den tredje sektorn i Finland. MLL har som mål att främja barnets och familjens välbefinnande, öka respekten för barndomen samt ge den en mer framträdande plats i samhället. De arbetar för att främja barnens hälsa, stöda föräldraskapet och växelverkan mellan generationerna och arrangerar bl.a. klubbar och familjecaféer, grupper för kamratstöd och samlingsplatser för familjer med småbarn. På Mannerheims Barnskyddsförbunds hemsida www.mll.fi hittar man information och goda råd till föräldraskapet. Till exempel kan man läsa om barns tillväxt och utveckling (det finns material i broschyrform som går att ladda ner). Man hittar också information och råd till familjerelaterade utmaningar, som t.ex. avundsjuka mellan syskon, sömnproblem, barns ätande osv. MLL:s serviceutbud presenteras också på hemsidan.

MLL Barnvakter

Mannerheims Barnskyddsförbund erbjuder kortvarig hjälp med vård av barn till exempel då barnet insjuknar, föräldrarna är på arbetsresa eller studerar, eller om föräldrarna bara vill pusta ut ett tag. Familjen kan få en barnvakt hem till sig oberoende vilken tid på dygnet hjälpen behövs. Mer info hittas på internetsidan <https://uudenmaanpiiri.mll.fi/perheille/tilapainen-lastenhoitoapu/>.

MLL Familjefaddrar

Mannerheims Barnskyddsförbund utbildar frivilliga familjefaddrar som fungerar som stödpersoner för barnfamiljer. Tanken bakom verksamheten är att familjefaddrarna stöder de vuxna i frågor som berör föräldraskapet. Föräldrarna kan få stöd i t.ex. uppfostringsfrågor och i hur man ska orka med vardagen. En familjefadder kan också vara till nytta om familjen har ett snävt stödnätverk eller om föräldrarna behöver få förstärka sitt föräldraskap. Familjer som har en eller flera barn under skolålder eller familjer där mamman väntar barn kan få en familjefadder.

Mer info om familjefaddrar hittas på internetsidan <https://jarvenpaa.mll.fi/toiminta/perhekummitoiminta/>

Träskända lokalförening

Mannerheims Barnskyddsförbunds lokalförening i Träskända är grundad år 1922. Lokalföreningen arbetar aktivt för att främja barnfamiljernas välmående i Träskända både med att erbjuda verksamhet för barnfamiljer, men även på en mer samhällelig nivå genom att aktivt medverka i stadens beslutsfattande som berör barnfamiljerna.

Exempel på verksamhet som lokalföreningen ordnar:

Pappa-barn-verksamhet i Keltasirkku

Tisdagar (ojämna veckor) kl. 17.00-19.00

Myllytie 3, 04410 Träskända

Mannerheims Barnskyddsförbund ordnar tillsammans med staden för alla öppen pappa-barn-verksamhet i Perhekeskus Keltasirkku på tisdagar kl. 17-19 under ojämna veckor. Tanken med verksamheten är att stöda växelverkan mellan pappa och barn. Papporna får också stöd och tips för gott faderskap. Ibland finns det planerad verksamhet utanför familjecentret, t.ex. besök till simhallen eller vistelse ute i naturen.

Familjegymnastik i Harjulan Koulu

Lördagar kl. 10.00-11.00

Harjulan koulu

Verkkotie 12, 04400 Träskända

Mannerheims Barnskyddsförbund arrangerar gymnastikstund för hela familjen på lördagar kl. 10-11 i Harjulan koulu. Gymnastikstunden är inte styrd eller handledd, utan man får röras fritt i gymnastiksalen och använda de redskap man vill. Verksamheten är kostnadsfri.

Mer information om verksamheten finns tillgängligt på internetsidan

<https://jarvenpaa.mll.fi/>

MLL Familjecaféer

På Mannerheims Barnskyddsförbunds familjecaféer kan föräldrar till småbarn bekanta sig med varandra och dela erfarenheter, medan barnen får leka med varandra. På familjecaféet kan man dricka kaffe eller te medan man umgås med andra föräldrar. Programmet för familjecaféerna och öppethållningstiderna bestäms tillsammans av deltagarna. Verksamheten är anpassbar och grundar sig på barnfamiljernas behov och på deltagarnas önskemål. Ibland kommer det även sakkunniga på besök och talar om aktuella saker för småbarnsfamiljer.

På sidan <https://www.facebook.com/MLLJarvenpaa/> hittar man aktuell information om MLL lokalförbundets familjecaféer i Träskända.

Juhani Ahon leikkipuisto

Onsdagar kl. 10.00-11.30
Järvipuistonkatu 9, 04400 Träskända

Haarajoen puukoulu

Onsdagar kl. 9.30-11
Haarajoenkatu 2, 04480 Träskända

Familjecafé på kvällen i Perhekeskus Keltasirkku

Tisdagar (jämna veckor) kl. 17.00-19.00
Myllytie 3, 04410 Träskända

MLL erbjuder föräldrar kostnadsfri diskussionshjälp per telefon, som kallas Vanhempainpuhelin. Till Vanhempainpuhelin kan man anonymt ringa och diskutera om familjelivsrelaterade problem och känslor kring föräldraskapet och familjelivet.

Vanhempainpuhelin

tel. 0800 92277

måndagar och tisdagar 10.00-13.00 och 17.00-20.00

onsdagar 10.00-13.00

torsdagar 14.00-20.00

Folkhälsan

Folkhälsan är en allmännyttig social- och hälsovårdsorganisation grundad år 1921. Folkhälsan arbetar för ett samhälle där livskvalitet och hälsa sätts i centrum, och verksamheten omfattar forskning, medborgarverksamhet samt serviceproduktion. Organisationen har cirka 1500 anställda och omkring 19 000 medlemmar i lokala Folkhälsanföreningar runt om i landet. Här presenteras Folkhälsans föräldrastödjande service på nationell nivå, inte Folkhälsans lokalföreningens verksamhet i Träskända. Folkhälsans service är tillgängligt på svenska.

Folkhälsans Lågtröskelmottagning i Helsingfors

Ibland uppkommer det situationer där föräldrar känner sig oroliga över sitt barn, men de vet inte med säkerhet om de oroar i onödan eller vem de kan vända sig till för att tala om saken. Då kan man kontakta Folkhälsans Lågtröskelmottagning i Helsingfors där man får diskutera öppet, men konfidentiellt, om det som orsakar oro hos föräldrarna. Det första mötet är kostnadsfritt och införs inte i patientdatasystemet. Vid behov hjälps familjen under fler träffar och tillsammans med familjen funderas det på lösningar till familjens utmaningar i vardagen och stödformer som kan vara till hjälp. Man kan ta kontakta kontaktpersonen per telefon på vardagar mellan kl. 8.00-16.00.

Kontaktuppgifter till Lågtröskelmottagningen i Helsingfors:
Barbro McDonald-Thomé
tel. 044 788 1036 (telefontid på vardagar 8.00-16.00)
Paasikivigatan 1, 00250 Helsingfors (Folkhälsans huvudbyggnad)

FamiljeKraft-läger

FamiljeKraft-lägren är till för barnfamiljer som av olika orsaker lever under pressade förhållanden och som har små möjligheter att njuta av semester. Dessa är familjer som ofta behöver lite stöd och lägret fungerar som ett avbrott i vardagen. Lägren är 4-5 dagar långa och arrangeras på olika hotell och badinrättningar i Svenskfinland. Under lägret får familjemedlemmarna tid för vila och reflektion, men också möjlighet för trevliga upplevelser. Föräldrarna kan delta i resursstärkande samtalsgrupper och barnen har eget program som Folkhälsans lekledare leder. Dagarna är fyllda med roliga aktiviteter för hela familjen; man får ta del efter lust, ork och förmåga. För vuxna är den egna andelen av priset 25-30€/dygn beroende på innehållet i semesterveckan. För barn under 15 år betalas ingen egenandel. Lägren ordnas i samarbete med Svenska semesterförbundet. På internetsidan www.semester.fi hittas ansökningsblanketten till lägren. Förutom ansökan behövs det en rekommendation av en utomstående person som känner till familjens situation. Det kan t.ex. vara en socialarbetare eller någon annan som jobbar med familjen.

För mer information om FöräldraKraft-läger kontakta:
Britt-Helen Tuomela-Holti (sakkunnig i familjearbete)
tel. 044 788 1072

Katarina Fagerström (sakkunnig inom förebyggande barnskydd)
tel. 044 788 6008

FöräldraKraft-grupper

FöräldraKraft-grupperna fokuserar sig på kamratstöd. Det är grupptillfällen för föräldrar som vill utbyta tankar och känslor kring föräldraskapet. Föräldrar kan få stöd av varandra, jämföra erfarenheter och utbyta tankar och känslor kring föräldraskap. Målet med verksamheten är att föräldrarna får nya krafter och ork då livet känns utmanande.

Föräldragruppen träffas 5-7 gånger, oftast två timmar på gång och i grupptillfällen finns två handledare på plats.

För mer information om FöräldraKraft-gruppen kontakta:

Britt-Helen Tuomela-Holti (sakkunnig i familjearbete)

tel. 044 788 1072

Katarina Fagerström (sakkunnig inom förebyggande barnskydd) tel. 044 788 6008

Svenskspråkigt familjecafé i Kervo

Folkhälsans lokalförening i Kervo ordnar familjecaféer i Svenskbacka skolas utrymmen (Kannistonkatu 5, 04260 Kervo) på förmiddagar varannan vecka.

För mer information kontakta:

folkhalsankervo@gmail.com

eller läs mer på Facebook sidan Kervo Familjecafé

[https://www.facebook.com/Kervo-](https://www.facebook.com/Kervo-Familjecafé-133423436765831/)

[Familjecafé-133423436765831/](https://www.facebook.com/Kervo-Familjecafé-133423436765831/)

Sök service enligt stödbehov

Oro över barnet: s. 5, 9, 14, 20

Stöd till fostran: 5, 9, 14, 19

Konkret hjälp i hemmet: 5, 16

Stöd i skilsmässa eller problem i parförhållandet: 10, 11, 14

Trevlig samvaro för familjer: 4, 6, 14, 15, 17, 18, 22

Kamratstöd: 4, 6, 14, 18, 22